

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1982

NOVEMBER

Sólyom László 1919-ben született Újpesten. Az ottani gimnázium hetedik osztályában aratta első irodalmi sikerét, egy magyardolgozattal. Kicsapták érte. Tizen-négy évvel később a hasonló szellemben írt színdarabjáért viszont befogadta a magyar irodalom.

A közben eltelet, majd másfél évtized alatt dolgozott kőműveseknél, textilgyárban, bőrgyárban segédmunkásként, majd kitanulta a géplakatos mesterséget. A háború alatt két évig vasútépítő században szolgált. A felszabadulás után egész a vállalati osztályvezetőségig vitte.

Írói bemutatkozása után a Rádió, majd a Madách Színház dramaturgia volt, 1957-ig. Ettől kezdve gyakorlatilag „szabadúszó”.

Bemutatták tíz színdarabját Pesten, vidéken, illetve Lengyelországban; elhangzott vagy tucat hangjátéka, megjelent három regénye és humoros írásainak két kötete; a Televízió négy eredeti tévéjátékát és több jelenetét sugározta. A napilapokban, hetilapokban vagy másfél ezer tárcája, humoreszkje, novellája látott nap-világot.

Írásainak fő értéke a humor és az aktualitás. Ennek köszönheti sikereit, amelyek közül legemlékezetesebb a *Holnapra kiderül* című vígjáték (Néphadsereg Színháza — mai Vigszínház —, 1954) és a Magyar Televízió egyik legsikeresebb vígjátéka, a négyszer sugárzott *Fekete macska*.

Dialógusait örömmel tolmácsolták legkiválóbb színészeink. Hadd említsünk néhányat közülük: Somlay Artúr, Berky Lili, Soós Imre, Kiss Ferenc, Sulyok Mária, Dayka Margit, Sennyei Vera, Ruttkai Éva, Ajtay Andor, Ladányi Ferenc, Básti Lajos, Major Tamás, Szabó Sándor, Rádai Imre, Bihari József, Psota Irén, Halász Judit, Márkus László, Mensáros László stb....

SÓLYOM LÁSZLÓ

A szent ember

Vígjáték két részben

Szereplők:

BOKODI KÁROLY főmérnök — kb. 55 éves
BOKODINÉ, a felesége — kb. 50 éves
ZSOLTI, a fiuk — kb. 26 éves
GIZA, Bokodi titkárnője — kb. 28 éves
MARI, a vezér titkárnője — kb. 29 éves
FÁNIKA parasztasszony — kb. 50 éves
KRESZI (azaz Kreszcencia) — egy lány — kb. 20 éves

Történet napjainkban

1. kép Giza gyári szobájában
2. és 3. kép a bakonyi vadászkastély előtt
4. kép Bokodi villalakásának halljában
kora ősszel, néhány nap alatt

I. RÉSZ 1.

kép

Szokványos titkárnői szoba. Szolid, majdnem puritán berendezés. Giza, a titkárnő az íróasztal melletti asztalka gépén kopog sebesen.

Járás a folyosóról és a főnöki szobába.

Giza huszonnyolc éves, jól ápolt, nagyon csinos. Szeptember eleji nyáriás idő. Délután három óra körül jár. Szól a több gombos telefon

GIZA (gépei tovább, de a harmadik csengetésre gépiesen hátrafordul, és fölveszi a kagylót) – Halló... Üdv, Mártonkal... Nincs, itt ... A vezér sürgősen hi-vatta... Nem, nem értekezlet.. (Dúdolva) — Ki tudja azt, mondd, ki tudja azt?... Talán tíz perc, talán fél óra... Szia! (Leteszi a kagylót, gépei tovább, míg nem kicsapódik a folyosói ajtó)

BOKODINÉ (beront, egyenesen átrobog a főnöki szobához, közben odaveti Gizának) Jó napot, Giza!

GIZA (fölpattan) Jó napot kívánok. (Bokodiné már fogja a főnöki szoba kilincsét) Nincs bent, Bokodi elvtárs.

BOKODINÉ (megtorpan, mérsékeli szemmel látható izgatottságát) Hol van? (Most fordult felénk. ötvenes, de negyvennél alig látszik többnek, jó tartású, amolyan tipikus vonzó és „értő” nő. Utcai kosztüm-ruhában)

GIZA A vezérnél. Nemrég, hívatta, sürgősen. Szóljak oda neki?

BOKODINÉ Valami rendkívüli dolog, fontos ügy? GIZA (megvonja a vállát) A görénál sohasem lehet tudni. Egy hang odafönről és rögtön pánikba esik, és olyankor iderecség: „Kéretem Bokodi elvtársat, de azonnal!” Átszólok neki.

BOKODINÉ Nem, nem, nem olyan fontos, tudok várni. (Leül) Ne zavartassa magát! (Rágyújt)

GIZA (a géphez fordul, majd spontán nőiességgel) Cuki ez a kosztüm. Hol tetszett csináltatni?

BOKODINÉ Ej, Giza, hagyja már ezt a tetszikezést! GIZA Ha úgy tetszik parancsolni ... Elnézést, rájár a szám.

BOKODINÉ Van a szomszédunkban egy maszek varrónó.

GIZA Vállalna esetleg...

BOKODINÉ (legyint) Nekem is csak protekcióval, szívességből. Fene jó dolguk van... és tudja, mit fizettem neki?

GIZA Ezret?

BOKODINÉ Szóljon át mégis a férjemnek! (Fölpattan) Ezerkettőt.

GIZA (már tárcsázott, így csak szíszenni tud) Mari?... Szólj be, légy szíves a főnöködhöz, hogy Bokodi elv-társat várja a felesége.

BOKODINÉ (közben oldalba bökte Gizát) Nincs semmi baj! GIZA (telefonba) Ja, igen ... halló ... Úgy kezd, hogy nincs semmi baj... Kösz.

BOKODINÉ Hiszen ismeri.

GIZA Remélem, valóban nincs semmi baj.

BOKODINÉ Hál' isten, semmi komoly, csak a szokásos nagymamai szolgálat. El kell hozni Lillácskát az óvodából, mert Lénárdka belázasodott ...

BOKODI (ötven elmúlt, külsőre átlag, de sugárzó intelligencia, bezúdul. Felesége utolsó szavait már hallotta) Megint a füle, vagy...

BOKODINÉ (*hozzálép, megcsókolja*) Szervusz, Károly!
BOKODI (*sietve, gépiesen visszacsókolja*) De mondd meg
őszintén, Évám .
BOKODINÉ Egy kis hőemelkedése van, és Lenke a biztonság
kedvéért ...
BOKODI Az orvosnő már látta?
BOKODINÉ Este odamegy hozzá.
BOKODI Este, este! Ti is olyanok vagytok. Elfelejtetd, hogy
Lenke a hetedik hónapban van, az ő egészségére is káros
lehet.
BOKODINÉ Ugyan már, Károly, nem olyan tragédia, ha egy
kétéves gyereknek harminchét-öt a lá... hő-emelkedése.
BOKODI Ha te nekem harminchét-ötöt mondsz, az har-
mincnyolc-három, minimum !
BOKODINÉ Add ide a kocsi kulcsát, hadd menjek a kicsiért!
BOKODI Persze, persze. (*Zsebébe nyúlt*) És épp most nem
tudok meglépni innen.
BOKODINÉ Nincs is semmi szükség rád, ellenben ha-
zafelé, ha vennél néhány kiflit, vagy molnárkát, és ...
BOKODI (*nyújtja a slusszkulcsot*) És csokoládés tejet,
ha az nincs, kakaót ... Húha ! Most -jut az -eszembe,
hogy odaigértem a kocsit Zsoltinák. No, egy magá-
ban egy, a kicsi fontosabb. (*Átadná a kulcsot*) BOKODINÉ
Nem, nem! Tudod, - mit mondott a pszi-
chológusa. Majd megyek taxival.
BOKODI Ugyan, csak avval a Micuval akarnak le-menni
Kömlődre.
Horgászni.
BOKODINÉ Micuval? Mindig avval a Micuval? BOKODI
Mondd, mi bajod neked avval a Micuval?
Nagyon rendes fiú, ismerem a szüleit. Ó nem fogja
belerántani olyasmibe, abban biztos lehetsz.
BOKODINÉ Olyasmibe nem, csak
BOKODI (*a feleségéhez lép, közben Gizának*) Legyen szíves,
hívjon egy taxit! (*Bokodinéhez suttogón*) Csak? Mi az a
csak?
BOKODINÉ (*Gizának*) Hagyja, Gizám, itt lent a sarkon egy
tucat sorakozik. (*Indulna*) Akkor nem felejtetd el ...
BOKODI Mi az a „csak?”
BOKODINÉ Majd otthon megbeszéljük. (*Mosolyogva pusztít
lehel a homlokára*) Szervusz!
BOKODI Párizsból nem jött levél?
BOKODINÉ Még nem voltam otthon, nem tudom. (*Indulna*)
BOKODI Várj csak! (*Bokodiné megállt*) Izé... szóval fűjtak a
bogdányi három napnak.
BOKODINÉ Ugyan, Károly, meglátod, Lénárdkának holnapra
kutya baja. Biztos elcsapta a kis hasikáját. Majd kakil egy
nagyot és kész.
BOKODI Reméljük, de' akkor is... Ennek a víkendnek fűjtak.
Képzeld, ezek az örült spanyolok! Fél évig a fülük botját
sem mozdítják, és egyszerre halaszthatatlanul sürgősen
tárgyalni akarnak. Ma küldenek egy expressz levelet, hogy
holnap. Érted, holnap, hol-nap, amikor én, én ...
BOKODINÉ (*órájára néz*) Úristen! Ne haragudj, most nem
érek rá együtt dühöngeni veled. (*Pusztít lehel a férje arcára,
és indul, de az ajtóból még visszaszóll*) Egy kis epret is
hozhatnál, a maszknál láttam. Pá, Giza! (*Elviharzik*)
BOKODI (*memorizál*) Kifli, csakis tej, eper! Írja föl ezeket,
Giza, legyen szíves ! (*Hogy Giza papírt vett elő, diktálja*) Kifli,
csokis tej, eper, De Santos. Ezt nem kell írni, ezt csak jól
jegyezze meg : szenyor De Santos úgy utasít minket, mintha
a kutya lennénk. Jó, jó, konvertibilis a pasas, de akkor is!
Éppen Bécsben van az egész vezérkarával, hát átugrik.
Hozzám, egy kis szigorúan bizalmas beszélgetésre. Ha-
tódjam össze magam, ugye? Nem is kíván mást látni. És mit
gondol, hol? He? Cuhalabodán.
GIZA No, persze, közben egy kicsit vadászatnak.
BOKODI Ellenkezőleg. Közben egy kicsit tárgyalgatunk. Jön
a műszaki igazgatójuk is, tudja, az a fűrtös bajszú. Hogy is
hívják? Ne mondja! (*Kis gondolkodás után*) Don Fulgencso
de Zuzmara.
GIZA (*javítja*) Fulgencsio de Szuramosz.
BOKODI Fulgencsio de Szur... Majd gyakorolom, mert ezek
mindjárt megsértődnek, ha nem tökéletes spanyol
akcentussal szólítom őket. Persze ő mondhatja

nekem, hogy szenyor Bokodosz. No, mindegy! Keres-se elő
ezt a spanyol paksamétát, az éjszaka átlapozom. Hátha... Ha
ez a bitang burzsuj idebűg a Jaguárján, rájött, hogy a
Bokodspray nem babakrém, hanem... (*A kezét dörzsöli*)
Leugrom a laborba. Úr- isten, már négy óra!
GIZA Én közben kiszaladok, és megvásárolom, amiket a
kedves felesége kért.
BOKODI Nem, nem, maga csak fejezze be azt a levelet, és
keresse' elő ezt az izét! (*Indul a folyosó felé*) Értse meg,
holnap reggel mennünk kell Cuhalabodára. Cuhalaboda! Én
már az előbbi, meg az azelőtti, sőt az azazelőtti vezérnek is
megmondtam, hogy adjunk túl ezen az átkozott
Cuhalabodán, mert ez többbe kerül nekünk, mint... Mit
gondol, mennyibe? Gondoljon egy nagy számot, és szorozza
meg tízzel! Mit számít az, amikor olyan reprezentatív, hogy a
nyugati partner elájul a gyönyörűségtől, és hazai viszonylatban
is ... Ami igaz, az igaz: a régi szép idők-ben ott kaptunk
puskavégre néhány aranyérmes pót-hitelt. A! Egy magában
egy! (*Indulna, de az ajtóban megáll*) Szóljon le a garázsnak,
hogy úgy tizenegy felé indulunk. Ők Bécsből jönnek egyenest
ebéd után. Jó, nem délben ebédelnek, az biztos, de Bécshez.
közelebb a Bakony, mint Pesthez, igaz, közben a vám és
néhány téesz vendéglátóipari melléküzeme ... (*Legyint*) Egy
magában egy! Úgy illik, hogy mi legyünk ott előbb, a spanyol
etikett is így írja elő. Nemde? (*Kilépne*)
GIZA (*hangjával megállítja*) Főmérnök úr, kérem !
BOKODI Igaza van ! A kocsi csak levisz minket és fordulhat
vissza.
GIZA Úgy tetszik gondolni, hogy én is?
BOKODI (*visszalép*) Természetesen. Én nem tudok spanyolul.
GIZA De főmérnök úr, én .. én ...
BOKODI Maga legyen meghatódva. Mondtam: ez bizalmas
tárgyalás. Azért a vadászat, azért nem mutat-
koznak Pesten — így írta szenyor De Santos.
GIZA Ne is tessék haragudni, de én ezt nem vállalom.
BOKODI Ne-em? Úgy tudtam, hogy maga az én titkárnóm,
hogy maga két nyelvpőtléket kap. Az egyiket a harmadfokú
spanyoljáért. Jól tudom?
GIZA Igen, de ön engedélyezte, hogy kivehetem hol-naptól a
szabadságomat, és a férjem már le is kötötte a szobánkat az
Avarban. Nekünk ez lesz — hogy úgy mondjam — a
nászutunk.
BOKODI (*sóhajtva*) Giza, kérem, én azt terveztem — „hogy úgy
mondjam” — végre három napig együtt leszek az
unokámmal, kiviszem őket a dunabogdányi bungalómba,
hancúrozni fogunk a fűben, és elfelejtem, hogy létezik
analízis, szintézis, tervdokumentáció, kooperáció, meg ez az
egész átkozott ki, be, összevissza gazdálkodás. De hiába!
Egy magában egy ! Ha úgy akarja a király, Bokodi akkor
készten áll. Ki írta ezt? Hm? Pardon, az eredetijét: „Ha úgy
akarta a király, Hunyadi akkor félre áll.” Nos?
GIZA Arany János.
BOKODI Gondolkozzon.
GIZA Kölcsey. Nem, nem, Kísfaludy.
BOKODI Ezt kérdezi vagy mondja?
GIZA (*röstelkedve és ingerülten*) Ne tessék haragudni, de
most nincs kedvem a játékhoz.
BOKODI Ez a mai középiskolai oktatás bűne. Jó, tanítsák
Adyt, József Attilát, sőt Juhász Ferencet is oda-vissza,
keresztül-kasul... Istenem, Ady ! De nem az, aki a Liszt
Ferenc téren áll (*mutatja a pózt*), ha-nem az, aki „ha kuruc
vóna, többször ütne, mintsem szólna ...”. ő az én Adym! Az
istenem ! De elődei is voltak. Például ez a Czuczor Gergely,
akit idézni bátorítottam.
GIZA Főmérnök úr, kérem, én is szeretem a költészetet, de
most sokkal jobban foglalkoztat az ön prózai utasítása.
BOKODI Sose restelkedjen! (*Magában mosolyogva*) Az én
Lenkém, aki pedig... Nem azért, mert az én lányom, de
hiszen tudja, ohne protekció sétált be az egyetemre.
Magyar—angolra. De minek ... ? (*Legyint*) Egy magában egy
! Szóval, amikor a felvételre készült, csak úgy apropó
mondom neki, hogy beszéljen a Vörös Rébékéről. „Vörös
rébék?” — néz rám ekkora szemekkel. Látom rajta, hogy
fogalma sincs róla.

Jól láttam. Találgatott. És telibe találta: Vörös Rébék a Tanácsköztársaság népbiztosa volt. *(Nevet) GIZA (szolgaian vele nevet) No nem!*

BOKODI Hanem?

GIZA Tessék csak várni... izé... *(Telefon szól, megkönnyebbülten fölkapja)* Halló... Igen, itt van, adom. *(És már nyújtja is a kagylót) Zsófi!*

BOKODI *(miközben átveszi a kagylót, Gizának)* Egy boszorkány. *(A telefonba)* Jaj, édes Zsófikám, csak nem képzeli, hogy én magának... Gizával beszélgettünk, és szóba került ez az Arany-ballada, a Vörös Rébék ... igen, az... „tollászkodni -- már, mint varjú ...” nem cseresznye, jegenye! ...úgy bizony! „egy jegenyefára ült”, *(Bólogatva, látszik, hogy együtt mondják)* „Aki-nek azt mondja: kár! Nagy baj éri és nagy kár: Hess, madár!” *(Diadalmasan Gizára néz, és letenné a kagylót)* Pardon... hogyhogy hogyan gondolom? ... Miért? ... hm... maga biztos tud valami echte deutsch kifejezést arra, hogy „ha nem tetszik nekik, tehetnek ...” ...Akkor tompítsa le, magára bízom. De ne túlságosan! Nix „mély sajnálkozás”, meg „szíves elnézésüket kérjük”.... Én köszönöm. *(Leteszi a kagylót, Gizához)* Hol is tartottunk? Ja, igen, én le megyek a laborba, maga pedig...

GIZA Én tisztelettel bejelentem, hogy ha az állásomba kerül is, akkor sem megyek, el Labodára.

BOKODI Ej, Giza, magunk között vagyunk. Olyan fon_ to magának ez a „hogyugymondjam” nászút?

GIZA Nem a nászú, hanem Jenő. Ha én ahelyett, hogy vele utaznék a Mátrába, önnel megyek abba az átkozott vadászkastélyba, akkor... *(Kifakad)* Értse meg, főmérnök úr, nekem ilyen féltékeny férjem még nem volt soha.

BOKODI Ez megtisztelő. Egy harmincöt éves derék dalia féltékeny rám. *(Kühúzza magát)*

GIZA *(legyint spontán)* Dehogya önre.

BOKODI *(öniróniával, kicsit sértődötten)* Köszönöm. GIZA *(magyarázkodón)* Onról mindenki tudja, hogy... hogy...

BOKODI Hagy?

GIZA Szerencsés ember. Elsőre megtalálta az igazit. Nekem most sikerült. Harmadszorra. Ami a házasságokat illeti. Úgy érzem, remélem, talán ...

BOKODI Nem talán, egész biztosan, Gizikém. *Elnézést!* Mondja, a kedves férje is csak per Giza szólíthatja? GIZA Ő is belátta, hogy ezek a sablonos becézések :

Gizike, Gizuskám, Gizácska ... milyen émelítőek.

BOKODI Értelmes férfiú. Biztos vagyok benne, azt is belátja majd, hogy...

GIZA Olykor, ha nagyon begerjed, azt mondja „te kis Giz-gaz”. De ez olyan aranyos. Nem?

BOKODI Aranyos és arányos. Mindig tudja, hogy mi-kor és hogyan. Ezért semmi kétségem afelől, hogy megérti, mennyire fontos nekünk ez a spanyol kooperáció.

GIZA *(némi gúnyval és önteltséggel)* Aligha. Neki én vagyok fontos, nem pedig a spanyol kooperáció.

BOKODI A maga férje magasan kvalifikált gazdasági szakember. Kérem, ne szóljon közbe, inkább jegyezze meg, amit mondok, és kérdezze meg tőle, hogy igazam van-e? Tehát: ha sikerül ez a spanyol kooperáció, kapunk egy kalap konvertibilis devizát. Ebből a konvertibilisből telik arra, hogy behozzunk uruguayi cipellőket, amit maga a Váci utcában meg tud vásárolni ezerkétszázért, mivel — hála francia és spanyol nyelvtudásának — szép fizetése van.

GIZA Amit megkapok máshol is.

BOKODI Máshol is van király, aki úgy akarja — amint mondá...

GIZA Cukor Gergely.

BOKODI Nem. Cukor, hanem Czuczor! Óriási különbség. A cukor édes és fehér, ő keserű volt és fekete volt, mivel bencés pap volt. *(Már nyitja az ajtót, hogy távozzon)* Főállásban ! (E)

GIZA *(leroskad a székére)* Pukkadj meg! *(Dühösen harapdálja az ajkát)* Igenis, pukkadj meg!

MARI *(egykorú Gizával, vagyis 28 éves, kevésbé jó nő, mint Giza, de szexes, és nagyos okos, gyors eszű)* Ki pukkadjon meg?

GIZA Az én aranyos főnököm. Igenis, aranyos, voltaképpen aranyos, de képtelen megérteni, hogy az embernek magánélete is van. „Ha úgy akarja a király ...!” Ki írta ezt?

MARI Czuczor Gergely. Bencés paptanár, költő és nyel-vész.

GIZA Te ezt honnan tudod?

MARI *(öngúnyval)* Honnan, honnan? Onnan, hogy én gépeltem professzor Brunner Lajosnak, a kiváló irodalomtörténésznek az akadémiai székfoglalóját: „Költő, tudós és forradalmár”. Én gépeltem neki -- barátságból, én is ihlettem őt — szerelemből, és végül elvette a Sinkóék cifra lányát, a Terát.

GIZA A múltkor valami Beáról beszéltél.

MARI Jól emlékszel, Bea. Bíró Bea. De egy az egyben Sinkó Tera a Vörös Rébékéből. Egy riherongy kis kur-ta baba, aki...

GIZA Te azt is tudod, hogy ki az a Vörös Rébék? MARI Az a drága jó nénikéje, aki általment a kes-keny folyosón, és kerepült, addig kerepült, amíg... de hagyjuk! Fátylat rá! *(Fájdalmasan sóhajt)*

GIZA Ugyan már, Mari! Találsz te minden ujjadra tízet.

MARI Egy olyan régimódi, gangos házban lakott a Mester utcában. A Bea nénikéje meg szemben vele. Mindig stíriölt a függöny mögül, amikor felsurrantam --gépelni. Elmúlt, legyen boldog avval a nyamvadt deszkával. Nem azért jöttem, hogy erről sóhajtozzam. Sójajtozzon érte az a jó... *(Legyint, majd fölnevet)* Hallom, hogy mentek Cuhalabodára.

GIZA *(most ő sóhajt)* Marikám, te olyan okos vagy. Adj tanácsot nekem! Az a helyzet, hogy... Hiszen tudod.

MARI *(rejtélyesen kacintva)* Nyugodj meg, el fogtok utazni *(kis hatásszünetet tart)* Jenővel a Mátrába. GIZA Mondd, Mari, te tudod, hogy miről van szó? MAARI Úhüm.

GIZA De pontosan? Hallottad, amikor a vezér utasította őt? MARI Úhüm.

GIZA Azokat az átkozott De Santosékat éppen most töri ide a nyavalya. *(Dühösen csapkod)* Ide? Ha legalább ide, de egyenest Cuhalabodára, hogy az a bakonyi rosseb ...

MARI Most ne fitogtasd az intelligenciádat, hanem csil-lapodj, mert nem lesz időnk megbeszélni a manóvert. GIZA *(fölcillanó reménnyel)* Kitaláltál valamit? MARI Úhüm. Én megyek helyetted Bokodival Cuhára. GIZA Te nem tudsz spanyolul.

MARI És Bokodi tud?

GIZA Ej, beszélj már, mit főztél ki.

MARI Hát ide figyelj ! Előbb kezert rá, hogy senkinek egyetlen szötsé róla. Még Jenőnek se, még az anyukád-nak se, még a saját tükörképednek se!

GIZA Ez valami nagy linkség lehet.

MARI Úhüm ... Habár — ahogy vesszük.

GIZA Elhatározta, hogy elcsábítod az egyik spanyolt.

MARI *(aldásom rátok. Kezét nyújtja)*

MARI *(elhúzza az ajtó közeléből és suttogva)* A te dolgoz csak annyi, hogy közlöd Bokodival, én vállaltam helyetted a cuhai tolmácsolást.

GIZA De — az istenért — hogy fogsz velük beszélni? Jó, tudsz angolul, meg franciául is úgy-ahogy, de ezek az örült spanyolok ...

MARI Pszt ! *(Súgva)* Nem jönnek a spanyolok.

GIZA Bokodi látta a levelüket.

MARI Ja, levél az jött, az igen. Egy hajdani kispajtásom írta. A De S'nton lányt vette feleségül. Tihanyban futottam össze vele, két hete vasárnap. Akkor beszéltek meg. *(Névjegyet ad át)* Azt hiszem, hogy te is ismered az urat.

GIZA *(nézi a névjegyet)* E. I. S. Lukas de Majos. *(Ezt Mahosnak ejti)* Kít takar ez a kacifántos név? MARI A Lukács Pistát.

GIZA Csak nem az a rákospalotai srác?

MARI Úhüm. Elmesélte, hogy miután kikötött Barcelonában, csakhamar rájött, hogy a spanyolok egy István, vagy — akár spanyolosan — Esteban Lukácsot nem vesznek komolyan. Ott, ha valakinek nincs legalább öt-hat neve, az nem is ember. Ekkor csináltatta a névjegyt: I, mint István, E mint Esteban, S mint Stefán, a Lukácsból elhagyta a cét, és a végére hozzá-

tette, hogy de majos, ami spanyolul nagyon eredetien hangzik machos.

GIZA Ezt úgyesen kitalálta: de machos.

MARI És ennek is hiteles alapja van, ugyanis a nagy-papája kiskunmajsai. Ami ugyebár spanyolosan: majos, azaz machos.

GIZA Most már csak arra vagyok kíváncsi, hogy miért akarsz te Bokodival. Cuhalabod⁴ra utazni?

MARI Mert őt akarom elcsábítani.

GIZA (fölhorkan) Mari, te megörültél! Tudom, hogy ez a hobbyd, hogy gyűjtöd a skalpokat, mert te minden-kinek el tudod csavarni a fejét, de ...

MARI (nagyot sóhaj) De megtartani nem tudom egyiket sem. Őt azonban nemcsak elcsábítom, hanem meg is tartom. Majd meglátod.

GIZA Miért épp őt akarod?

MARI Félted, vagy féltékeny vagy rá?

GIZA Sem, sem. Téged féltelek. Láttam nemegyszer, hogy lekonyulsz, valahányszor dobnak... (Nem érti, rázza a fejét) Mindig is tudtam, hogy nem vagy egészen komplett. Hogy jutott eszedbe éppen ő? Az apád lehetne, böven. A párizsi lánya, Elizabeth két évvel idősebb nálad.

MARI (újabb sóhaj) Unom a korombeli férfigenerációt, sőt undorodom tőlük, mélységesen. Olyan nagyképűek, olyan fölányesek, olyan rámenősek ... Nyomják a süket szövegüket és isznak. Isznak? Még inni sem tudnak. Az egyik szürcsöl, a másik vedel, a harmadik öblöget. És mindegyik már a második alkalommal a tárgyra tér valami nagyon eredeti humorral: „Régen voltunk kisdobosok”, „Nem most fogjuk el-veszíteni féltve őrzött szüzességünket”. No, és akiket végképp nem tudok elviselni: akik keresik az életük párját. Rőgtön szerelmet vall, ecseteli a családi élet meghitt szépségeit, de lakása az nincs, hozzánk akar költözni, és nem hiszi el nekem, hogy én magamban sem soká bírom ki a házibékénket.

GIZA És azt hiszed, hogy majd Bokodi ... Nem, ezt nem tudom fölfogni, nekem ez túl magas.

MARI Pedig egyszerű. Bokodi vagy feleségül vesz engem, vagy vesz nekem egy lakást, és a stabil szerezője leszek. Az új találmányáért több mint másfél milliót kap.

GIZA Ühüm. Most én mondom, hogy „ühüm”. Te kis naiv, te azt hiszed, hogy ő — mint valami békebeli pénzeszsák — ki fog tartani téged, és közben te immár a saját lakásodban ..

MARI Ezt kikérem magamnak! Ilyen aljasnak ismersz? A párhuzam nem az én stílusom. Nyugit akarok vég re, és egy férfit, egy emberszabású férfit. Ha csak a szeretőség sikerül, és eljön hozzám hetenként háromszor egy-két órára, és közben elbeszélgetünk, mint ember az emberrel, nem pedig, mint prédával, a vad-állat.

GIZA Belátom, hogy igazad van, és a választásod ki-tűnő. Bokodi nagyszerű ember. Élvezet együtt lenni vele. Kérdezhetsz tőle akármit, mindent tud. Honnan? Föl nem foghatom. És ha nem kérdezel, ő akkor is beszél. Szórakoztató, van humora, nem szak-barbár, bár a szakmája a mindene, no és a családja. Elsősorban „Évám”, a felesége. Nem is csodálom. Te, én a nyáron egyszer együtt zuhanyoztam vele az uszodában; az én didkóm se rossz — állítólag, de az két labda ... ! Ohne spulni, vagy plasztika, megnéztem. Majd negyedszázaddal idősebb nálunk. És az alakja, és a szeme, és a hangja, és minden. A napozóra is együtt mentünk. Őt jobban stírozták a fiúk, mint engem. És ennek a kezéről akarod te lecsapni a férjét? Jaj, édeském, evvel nem azt akarom mondani, hogy te...

MARI Ha nem mondod, akkor is tudom, hogy nem vagyok egy szexbomba, de... akarom, akarom, nagyon akarom őt.

GIZA Mari! Te szerelmes vagy belé.

MARI (találva, tehát hessent) Ugyan!

GIZA Elmesélek még valamit, ne lovald bele magad. De erre is hét pecsét! Tavaly Párizsban voltam vele két hétig. Épp nem voltam férjnél, és Párizs az Pá-rizs. A francia partner gavallér volt, vitték minden-hová : moziba, revűbe, bárókba, csak úgy dőlt ránk az ösztönzés. A tizedik - napon már... mit tagadjam?

...A szállóban egymás mellett volt a szobánk. Aznap kicsit spiccesen mentünk haza. Szokás szerint jó éj-zakát kívántunk egymásnak, és szokás szerint elvonultunk a magányunkba. Addig is gondoltam már rá, hogy egyszer talán... de akkor — édes istenem -- föl voltam ajzva. És láttam rajta, hogy ő is. Biztos voltam benne, hogy rám fog kopogni. Vártam tíz percet, húsz percet, aztán újabb öt perc, és... és én kopogtam be hozzá. Persze közben fölvettem a tün-déri bébidollomat. Ilyen dekoltázs (mutatja) és a többi átlátszik. Pizsamában nyitott ajtót. Mondom nagy ártatlanul: elnézést Bokodi elvtárs, de meg-fájdult a fejem, és képtelen vagyok elaludni, mert ilyenkor félek. És hozzábújtam „remege”, „oltalmát keresőn”. Ő kedvesen megpaskolta az arcomat, és miközben láttam, sőt éreztem, hogy ... Effektív! ... A bőröndjéből elővett egy kis dobozt, abból egy vacak pirulát. Ott rögtön be kellett vennem és meghallgatnom a kis-előadását arról, hogy ez gyakori jelenség idegen környezetben. Vele is előfordul, bár tökéletes alvó, és az altató kevésbé ártalmas, mint az, ha álmatlanul forgolódnunk fél éjszakán keresztül. Aztán elkísért az aj-tóig, és szép álmokat kíván.

MARI Nem csak szex van a világon, hanem ideológia is, elvtársnő! Ühüm! Most mit nézel rám, mint egy hülyére? Megmagyarázom. Bokodi Károly régi komcsi, meggyőződéses, olyan igazi, aki tudja — többek között —, hogy mi a kizsákmányolás. Csak egyvalamit nem tud vagy nem akar, nem mer tudni: hogy t, kizsákmányolják, hogy a kedves családja úgy szipolyozza, hogy hozzájuk képest a legmegátalkodottabb tókés hófehér kisangyal. Erre fogom én rádöbenteni.

GIZA Ühüm! Most én mondom, hogy „ühüm”. És mi hasznod lesz abból, ha rádöbentheted? Ühüm? MARI Föl fog lázadni! (Énekelve) „Az elnyomók nyakára lép ...”

GIZA És a te nyakadba fog borulni?

MARI Ha egyszer én leszek kéznél? (Fölynyesen nevet) GIZA (elismerőn, de finom gúnyval) Ezt úgyesen kitervezted.

De vajon gondoltál-e mindenre, például...

MARI Például arra is, hogy imádja Arany Jánost, főképp a balladáit. Betéve tudom az összeset, a balladai hősoket még külön is tanulmányoztam. Személyes ismerősöm mindahány Bárczi Benőtől Rozgonyi Cielléig. És oltárin imádom Adyt, az istenét, és ha a politikára kerül sor, elszavalom neki, hogy kísértet járja be Európát. (Telefon cseng)

GIZA (fölvesszi) Halló ...

MARI (indul) Na én megyek.

GIZA (telefonba) Majd visszahívjuk, Márton elvtárs. (Marihoz)

Hova sietsz?

MARI „Hová, háová, édes férjem?”

„Megyek a csatába,

Galambócon vár a török,

ne várjon hiába!” (Ezt már az ajtóban mondta, de mielőtt kilépne)

Függöny

2. kép

A cuhalabodai vadászcastély előtt. Az erdő közepén, romantikus környezet. Asztal, fatörzsből, hasonló székek körülötte. Az egyik széken ül Bokodi, egy angol folyó-iratot olvas. Az asztalon füzet, abba néha jegyez vala-mit. Késő délután

MARI (jön az erdőből. Nagyon szolidan öltözve. Csokor mezei virágot hoz. Azt az asztalon levő tálba helyezze közben csak úgy megjegyzi) A spanyolok nagyon szeretik a virágot. Ennek olyan illata van, mint... mint... Ejnye, mire is emlékeztet? Tessék csak ide-szagonni! (Közelíti felé a virágot) BOKODI (eddig se nem hallotta, se nem látta Marit, most dühösen lecsapja az olvasmányát) Ez fölháborító! MARI (ijedten lép hátra) Bocsánat. (Azt hiszi, mert megzavarta)

BOKODI (Mari orra elé tartja a kezében levő lapot) Tudja maga, hogy mi ez? (Felháborodva lobogtatja a lapot) Ez?

MARI A ... a Londonban megjelenő Chemiscal Magazine.
 BOKODI *(a címlapját mutatja)* És melyik száma? MARI A májusi. Én intézem az előfizetését.
 BOKODI És tudj^a, hogy mi van ebben a számban szak-szerűen leírva? *(Morogva olvassa)* The diffusion of ... Szóval az az eljárás, amelyen a mi kutatónkban egy hús tagú team dolgozik fél éve, és még a felénél sem tart. Angliában minden újságárúsnál kapható. *(Dühösen odavágja a lapot)*
 MARI Míntha autót, hallanék. Lehet, hogy ők jönnek.
 BOKODI Lehet, hogy ... lehet, hogy ... ! Lehet, hogy amikor elkezdtek a témát, ezt még nem publikálták. Így, nyilvánosan, de a szakcsajtó ... Á! *(Legyint)* Egy magában egy ! Ha egyszer kaptak rá pénzt meg engedélyt, du^r bele! Kell, nem kell, kit érdekel? Nincs haszna, nem termel értéket, se baj, majd „kitermeli” a „ráfördítést” a Kovács István, a Nagy János, a Kis Péter ...
 MARI *(ártatlanul)* Úgy látszik, mégsem ők. Távolodik az autó.
 BOKODI Hogy? Ja, igen... valóban. Hát távolodjanak, bánom is én ! Tölem eltávolodhat ez az egész hét-szentség. Vadászkastély ! Arra kellett volna huszon-ötöt verni, aki kitalálta. Nem is alsókére, mármint az. alsóra, hanem a felsőre, mert... Bocsnát.
 MARI Ugyan, főmérnök úr, most ne gondoljon ilyes-mikre. Itt vagyunk ebben a csodás erdőben, csend, nyugalom, béke, eressze el magát, kapcsolódjon ki! BOKODI Igaza van, Mari, nagyon igaz. Ha az ember nem lelkesedik a gutaütésért, ne figyeljen oda, csak „nem odafigyelni !”. *(Vesz az előtte levő tál gyümölcsből egy szem szilvát)* Szilva, olyan szilvaszerű szilva! MARI Fánika hozta a faluból.
 BOKODI A faluban is terem ilyesmi, nem csak a Zöldértnél? *(Nevet gúnyosan, közben jóízűen nyeli a szilvát)* Tömény muskotály.
 MARI Minden pillanatban itt kell hogy legyenek a spanyolok. Akkorra szíveskedjék elsimitani a mérges ráncait, és szépen mosolyogni ! Nem kell hogy sajnáljanak minket.
 BOKODI Ne féljen, azt az örömet én nem szerez meg egyetlen kapitalistának se! „Szervusztok, szenyorok! Eredjétek az erdő sűrűjébe, már alig várják azok a szegény szarvasok, hogy lepuffantsátok őket. *(Föl-csap)* Elhiszi nekem, Mari, hogy egy ilyen burzsuj, mint ez a De Santos, ha bizniszt lát egy üzletben, alá-írja azt ohne szarvas, akár az árokparton kuporogva, a térdén. Mi pedig a reprezentációs keretből „stikában” a balatoni üdülnökre húzhatnánk egy emeletet. Persze, akkor se a melóst utalnák be. *(A házból előjön egy testes asszony, ahhoz)* Igaz, Fánika?
 FÁNI *(közledek)* Félig kiöltözött parasztasszony) Hogy tetszik mondani?
 BOKODI Kérdezem, mit csinálnak a melósok a faluban?
 FÁNI A melósok? Azok, ám csak az urak! Egy héten öt napot bejárnak a városba. A gyári busz viszi-hozza őket, mert nem bolondok a saját kocsijukat strapálni, pedig van mindegyiknek, legalább egy olyan kis izé ... na ...
 BOKODI Trabant?
 FÁNI Hogy Trabant? Affenét! Azt kinézik, akinek csak Trabantra futja. Még tavaly adta el az utolsót a Bige Jóska egy pesti maszeknak.
 BOKODI Most mi a divat?
 FÁNI Hát a Láda, meg az a német, a folkszi, vagy hogy is hívják... Küldi a sógor, a koma, meg *(huncutul hunyorítva)* hozza nekik mennyből az angyal.
 BOKODI Láttuk, amikor jöttünk, hogy szép kis házak is épülnek.
 FÁNI Hát építünk, építgetünk, kicsit is, nagyot is, ki-nek milyenre futja a nyulakból.
 BOKODI A nyulakból? Miféle nyulakból?
 FÁNI Hát — tetszik tudni, amit a háztájiban kivitelezünk az olaszoknak.
 BOKODI Az olaszoknak, értem. Közvetlenül az olaszoknak adják el? Maguk, a község vagy ... Ha nem titok, árulja el nekem, hogyan csinálják. Talán tanul-hatnánk belőle.
 FÁNI Az igazat szólva, én nem ismerem a csíziót, csak azt tapasztalom, hogy hetenként kétszer is jön az olasz kamion, mert — hála a jó istennek —, igen-csak szorgalmasak a kanik.
 BOKODI És közvetlen maguknak fizetnek az olaszok?
 FÁNI Hát ki a jófrásznak, amikor tőlünk kapják a portékát? Mégpedig dollárt, vagy eneszká pénzt, mert az övüket már rég nem, fogadjuk el. Ki van ez csinálva itt. Csak az a baj — tetszik tudni, hogy nem csak a nyulakat viszik el, hanem a lányainkat is. Persze a javát. Na, még ez sem lenne olyan nagy baj. Ha egyszer nekik jobban ízlik az olasz „kommenció” .. . Ki milyen virágot tép, olyat szagol. Nem igaz? Az olasz is ember, nem igaz? Az édesapám ugyan harcolt ellenük Doberdónál, de az rég volt, nincs harag közöttünk.
 BOKODI Hát akkor mégis, mi a baj?
 FÁNI Az, hogy az unokáink, akiket hazahoznak mutogatni, már nem tudnak rendesen beszélni, csak azon a macskanyelven : „Mio, dia, fijo” ! Még kenyeret sem tudnak kérni tisztességesen, hanem .. . Hogy is mondják? Mindegy! Ebédre pedig azt a lukas tészta tekerik magukba, paradicsomszósszal, brrr!
 BOKODI *(részben Marihoz)* Az a fontos, hogy — egy magában egy — jobban élnek, mint régen, amikor maga kislány volt.
 FÁNI Hajjaj, de még mennyivel. Különösen nálunk, mert a mi népünk szorgalmas. Persze a szomszédok, ahol nem a nyulakat sürgetik, hanem a sült galambot várják, azt terjesztik, rólunk, hogy „könnyű a labodiaknak, nekik Szent Károly a védőszentjük”.
 BOKODI Nem értem. Mi köze Szent Károlynak a maguk jó dolgához? Szerintük?
 FÁNI Há-át ... ami igaz, igaz — druszája annak az öreg komcsinak, annak a... na, hogy is hívják ... Ejnye, no, tetszik tudni, az a csupa szakáll, a képe ott van a tanácsházán, mindjárt a bejáratnál.
 BOKODI *(neve)* Marx Károlynak? Hallja ezt, Mari? MARI *(vele nevet, de fülelve)* Hallom, de valami mást is hallok. Jönnek. Tetszik hallani? Közledek.
 FÁNI Ez a bandza Majori gyerek Fortanusza *(Ford Taunus)*. Evvel jár át a veszprémi diszkóba imponálni a lányoknak. Az apja még, mezteláb kerülgetett engem. Bicskázott is értem, de felfüggesztették, mert a nővére a főjegyző úr szeretője volt. A régi világban így volt ez. Nem igaz?
 MARI Valóban továbbment. Hol maradnak ezek az átok spanyolok?
 FÁNI Hol? Hol? Valamelyik tévészárdában jól benyakaltak, aztán ott maradnak. Ha nyugati pénzük van, kapnak szállást minden faluban. Kiszolgálással. Sző-két, barnát, vereset, amelyet kívánnak. Mert felénk is akad cifra, nemcsak maguknál Pesten.
 MARI Ha egyszer azt irták, hogy jönnek, akkor jönnek. Még egy óra hosszat világos van. A volán mellé ül-nek azok holtrészegen is, nem féltem én őket.
 FÁNI Én azonban — ne is tessenek haragudni — nem várom be őket. Az étel, ital ott van a f rizsiben, a kisasszony is elébük tudja adni, nem igaz? Az ágyakat áthúztam, és reggel majd följövök.
 MARI Menjen csak, Fánikám, menjen!
 FÁNI *(Bokodihoz)* Tetszik tudni, attól tartok, hogy rám sötétedik, és az erdő ugye ... az erdő.
 BOKODI Igen, az erdő az erdő, és ha nincs világos, sötét van.
 FÁNI Ez nem vicc, főmérnök úr, itt szellemek vannak. Igen, igen! Tetszik tudni, a háborúban, a Zugoly-barlangban SS-ek tanyáztak. Hónapokig. Az ő szellemük még itt lebeg közöttünk. Ezt a párttitkárunk mondta, a Csikós Dani elvtárs, és ő jó családból való, okos ember. Az apja nálunk volt kántortanító, az anyja pedig a bélcsonki rabbi lánya.
 BOKODI Köszönjük a munkáját, Fánika, menjen csak. Jó estét kívánok !
 FÁNI Szerintem még jobb is, ha nem jönnek már az este. Legalább nyugodtabban ... *(igen kis szünet, ami-ről nehéz rájönni, hogy a következő hangsúlyozására való-e)* alszanak. Jó éjszakát! *(Indul, majd el)*
 MARI Isten áldja, Fánika!
 BOKODI *(megmosolyogja)* Ez még képes azt feltételez-ni rólunk, hogy csak kitaláltuk a spanyolokat.

MARI (*incselkedve*) Nocsak, főmérnök úr! Netán elő-fordult már ilyesmi?

BOKODI De még mennyire, nem is egyszer-kétszer. Állítólag. Persze, nem velem.

MARI Ebben biztos vagyok.

BOKODI Most miért gúnyolódik, mi ez a gúnyoros hang?

MARI (*határozottan*) Elnézést, főmérnök úr, de ha ön az én szavaimban gúnyt hallott, akkor ne az én készülékemben keresse a hibát, hanem a magáéban.

BOKODI Bocsánat, megkövetem. Csak tudja annyiszor hallottam már a hátam mögött, sőt jó barátaimtól a szemembe, hogy „szent ember”, no meg — tudom — azt is rebesgetik rólam, hogy... hogy azért vagyok egyfolytában hú a feleségemhez, mert — hogy is mondjam? — úgysem tudnék hűtlen lenni.

MARI Valóban... (*Ez nem kérdés*)

BOKODI (*kérdésnek hallja*) Nem bizonyítom be, hiába is provokál.

MARI Ami sok, az sok, főmérnök úr! Én nem kérdeztem, hanem állítottam, hogy „valóban”, én is hallottam ilyesmit.

BOKODI Es maga? (*Mielőtt Mari válaszolhatna*) Á! Egy magában egy. Ki törődik az ilyen ostoba fecsegéssel? MARI Parancsol valamit enni? Vagy inni?

BOKODI Nem! Azt parancsolom, khm ... kérem, hogy üljön le. Oda, szembe velem!

MARI (*leült*) És most mit csináljak?

BOKODI (*ráförmed*) Hallgasson! (*Elnézést kérően mosolyog*) Vagyis hallgasson meg. (*Elemében van, tanáros kiselőadástart*) Én modern, felvilágosult ember vagyok. Van egy-két orvos barátom, velük is beszélgettem erről, no és a történelem, az emberiség története... Á! Egy magában egy! Vágjunk a közepébe! Szóval én is azt vallom, hogy a házasság, a monogámia nem természetes valami. Az állatoknál, a primitív népeknél, az őseinknél ismeretlen volt. No, van-nak madarak, meg emlősök, amelyek a párzás idején, sőt az utódok nevelésekor is együtt élnek bizonyos ideig, de az egynejtűséget mesterségesen találta ki az a drága jó civilizáció, mert ez volt az egyházak érdeke, a diktatúrák érdeke. A család kis államaiból tevődött össze a nagy állam. Érti? Nem véletlen a természetben, hogy ... hogy például egy bika akár száz tehénnel... Ne tartson engem férccentrikusnak, én elismerem, hogy fordítva is indokolt lehet — biológiailag, vagy akár — ha emberről van szó — érzelmileg. Lásd Goethe, Petőfi, Balzac, Georges Sand, Ady, Móricz és a többi. Ezért van ma az a sok válasz! Azelőtt se' lett volna kevesebb, de a „mit szólnak hozzá!” és a valláserkölcös megoltalmazta a családi boldogságot. Mindenki úgy oldotta meg a problémát, ahogy tudta. A gróf úr szeretőt tartott, a grófnő le-feküdt a kocsisával, a polgár elment a kuplerájba, Jani Marival a kazalba, és a szegény otthonülő ház-tartásbelinek ott volt a borbély, a postás, a vigéc, a cukrász, és a bur, a bur, a burkalappal ... Á! Miket is beszélnek? ! A lényeg az, hogy két ellenkező nemű egyén szereti egymást, összehorul, aztán egy-két év múlva, sőt van, amikor egy hónap sem kell hozzá, rájönnek, hogy mégsem... és ma nincs előítélet, ma fűtyülnek az ostoba ősi erkölcsre, és ... és azok a házak sem üzemelnek, na! Persze, nálunk, abban, hogy nálunk világszínvonalon van a válás, nagy szerepe van ennek a drága, jó szocialista fejőstehének. A fiatalok, amikor összeházasodnak, papától, mamától, nexus elvtárstól, meg OTP-kölcsönnel lakást szereznek. Ha elválnak, és marad a gyerek, az egyedül ne-velő szülőt támogatjuk anyagilag, szabadsággal, vagy, ha nagyon útjában van a kis szerencsétlen, jön az állami gondozás. A tehén tejel, a gáncs nélküli lovag és lovagnó pedig lép egyet odébb. Tetszik érteni?

MARI Ühüm!

BOKODI Ez minden: „ühüm”. Ennyi a véleménye az egészről.

MARI Nem. Ha a véleményemre kíváncsi, az, több szóból áll.

BOKODI Halljam!

MARI Főmérnök úr, önnek is vannak gyerekei ... BOKODI

Párdon! Még nem fejeztem be. Ez a borzasztó nálam, hogy — ha valamit el akarok monda-

ni — keringek, kavargok, ahelyett, hogy a lényegre térnék rögtön. Természetesen szakmai téren, ott nincs hiba, ott úgy a közepébe vágok egyből...

MARI Tehát mi a lényeg?

BOKODI Az, hogy én unikum vagyok a házasságban. Én harminc év után is épp úgy szeretem a feleségem, mint amikor udvaroltam neki, sőt — nevéssen ki — még szerelmes is vagyok belé, alig várom, hogy kettesben maradhassunk.

MARI A gyerekei tehát szerelemgyerekek, akiket szerelmesen szeret.

BOKODI (*elmosolyodik*) Mari! Magánál sohasem lehet tudni, hogy mikor gúnyolódik, és mikor beszél komolyan. Á! (*Legyint*) Egy magában egy! Imádom a gyerekeimet, az unokáimat, a családomat.

MARI Erről fogunk beszélni, csak előbb kihozom a vacsorát. Félek, hogy éhgyomorra megártana. (*Indul a ház felé*)

BOKODI (*főlugrik, utánalép*) Mit beszél? Mi ártana meg és kinek?

MARI Tessék szépen visszaülni, máris teríték. BOKODI Várjon avval a terítéssel, hátha még megjön-nek ezek a spanyolok.

MARI (*flegmán, de komolyan*) Nem jönnek a spanyolok.

BOKODI Ezt honnan veszi?

MARI Eszük ágában sincs jönni.

BOKODI Ne bolondozzon velem, semmi kedvem hozzá. A saját szememmel olvastam a levelüket, mégpedig angolul írták, hogy értsem én is.

MARI Igen, így beszéltem meg Pistával.

BOKODI Miféle Pistával, ki az a Pista? Megmondaná végre értelmesen, hogy miféle' machináció ez?

MARI Nyugi, főmérnök úr! Minden meg lesz mondva, minden meg lesz magyarázva, csak előbb...

BOKODI Most!!!

MARI Pista egy rákospalotai srác volt, gyerekkori haverom. Jelenleg szenyor De Santos veje mint Esteban, István, Stefan Lukás de Machos. A kérésemre írta ezt a levelet, mert együtt akartam lenni önnel itt, hogy ...

BOKODI Hogy begombostúzzon a gyűjteményébe engem is? Azt hiszi, én vak vagyok, és süket, én nem tudom, hogy magának ez a hobbyja, hogy úgy váltogatja a férfiakat, mint más az alsóféhőrműjét, ha ad a higiéniára.

MARI Én nagyon adok rá... Egy elit kurvának ez a legfőbb erénye. (*Bement a házba*)

BOKODI (*utánalép, de nem megy be a házba, csak sziszegve kiabálja*) Én nem azt mondtam, hogy maga izé... de hogy velem nem fog, arról biztosítom. (*Dühösen nekivág a sötétedő erdőnek*)

MARI (*kihajol az ablakon*) Hova megy?

BOKODI (*futtában*) Haza!

MARI Már elment az utolsó vonat.

BOKODI Ha kell, begyaloglok Veszprémbe.

MARI Tíz perc után eltéved a sötét erdőben, húsz perc után összerokad a fáradtságtól. Elszokott ön már a gyaloglástól, főmérnök úr. Erről is fogunk beszélni. BOKODI (*Mari utolsó mondata meghökkenti és megállítja*) Ezt még megbánja, hölgyem, nagyon megbánja!

MARI (*közben kijött a tálcával, és egy viharlámpával*) Ej, jöjjön már vissza! Ne féljen, nem fogom megerősöskölni.

Bokodi megvonja a vállát, s miközben értetlenül csóválja a fejét, visszakullog az asztalhoz, és leül az előbbi helyére. Mari közben megterített, kirakta az ennivalót, és mindkettőjük poharába tölt a kis demizsonból

BOKODI (*vesz egy szelet kenyeret, rátesz valami húst, és félrefordulva az asztaltól, enni kezd, mérges, nagy harapásokkal tömi magát*)

MARI (*nyugodtan, késsel, villával eszik a tányérjáról. Fél szemmel lesi Bokodit, majd kínos, hosszúnak tűnő csend után, emeli a poharát*) Egészségére!

BOKODI (*odafordul, fölkapja a poharát, és egy mozdulattal kiönti belőle a bort*) Tudja, hogy nem iszom alkoholt.

MARI Azért én ihatok?

BOKODI Ihatom. Ikes ige. Ihat! (*Evvel újra elfordul az asztaltól és eszik tovább*)

MARI *(újra emeli a poharát)* Egészségére! *(Iszik)*
BOKODI *(spontán, de morogva)* Köszönöm. *(Eszik tovább, majd, hogy elfogyott, újabb szelet kenyeret vesz, már nyúlna húsért, de meggondolja magát, pillanatig tartja a kezében, aztán behajítja a fák közé, és az idegesítő csendet megtörendő)* Mari, kérem, tud-ja, ugye, hogy az én nagyobbik lányom, idősebb magánál. *(Nem néz Marira)*
MARI Az, akinek a nagybátyám által küldi a pénzt?
BOKODI *(összerezzen, odafordul, ijedten suttoqva)* Csak nincs valami baj?
MARI Nincs. A forintkijárlás olajozottan megy.
BOKODI Ha esetleg valami zúr támad, én vállalom, igenis, vállalom. Nyíltan bevallanám, elvégre csak nem hagyom, hogy a lányom ott... úgy... Jogom van hozzá, igenis, jogom. Szereztem én ennek az ország-nak ezerszer, sőt több ezerszer annyi devizát, és különben is nemsokára hazajön. Remélem. De addig is... *(Fölpattan, gúnyosan végigméri Marit)* Kezdem érteni. Azért csalt ide, hogy evvel a kettőnk titkával megzsaroljon! Talán revolver is van magánál. Fogja rám, ejtsen tüszul, ez most divat. Adjon jelt a cinkosának, kössék be a szemem ...
MARI *(lenyelte a szájában levő falatot, s mivel csak erre várt, hogy teli szájjal visszavághasson, most tagolva)* Be van már a maga szeme kötve, jól bekötötte a kedves családja.
BOKODI Ej, mit zagyvál itt összevissza? Mondja meg magyarul, hogy mit akar tőlem? Úgyse kapja meg! Egyen, igyon, aztán mars föl a szobájába, feküdjön le!
MARI Addig nem fekszem le, amíg nem veszem le ezt a kötést a szeméről. Erre megesküdtem.
BOKODI Hát ide figyeljen, maga... maga... Á! *(Legyint)* Egy magában egy. *(Elindul a házba)* Jó éjszakát!
MARI *(fölpattanva, elébe ugrik)* Hiába menekül előlem, hiába zárja magára a szobáját, odaállok az ajtajához, és ha megrepednek a hangszálmaim, akkor is beordítom azt, ami a szívemet nyomja.
BOKODI Eresszen! *(Félrelökne)*
MARI *(hirtelen ötlettel)* Ha fülébe forró ólmot önt, én leszek az új, az énekes Vazul ...
BOKODI *(Ady-bűvöletben)*
„Ne halljam az élet új dalait...” Különben halljam! Tiporjon reám dűrván, gazul. *(Visszamegy, leül a székére)* Tessék, kezdje!
MARI *(elébe áll)* Főmérnök úr, én nagyon tisztetem, becsülöm,, és szeretem önt.
BOKODI *(tagolva rászisszen)* Nem kérek belőle. MARI Nem, mint férfit.
BOKODI *(férfionézetet ez sérti, tehát nyel)* Az más. MARI Mint embert. Epp- ezért megsajnálta.
BOKODI Engem? Maga? Miért? Mert nincs nőm? Mondja, mennyit ivott, hogy elfelejtette, amit ezelőtt tíz perccel fejtegettem. *(Tagolja)* Azért nincs, mert nem kell.
MARI És azért nem kell, mert ön egy unikum, aki harminc év után is szerelmes a feleségébe.
BOKODI Ugye, maga magolós diák volt? Pontosan megjegyzi a szavakat, de fogalma sincs az értelméről.
MARI Igen, azt is pontosan megjegyeztem, amit jó-apám mondott egyszer önről: „Tudod, ez a Bokodi Karcsi egész életében annyit dolgozott, mint egy ál-lat.” Bocsánat, ő mondta így.
BOKODI *(emlékezőn)* Tudja, Mari, az a világ, amikor én a maga édesapjával dolgoztam, nem volt olyan humánus, mint ez a mostani. A tőkés csak annak fizetett, aki dolgozott neki. No, az igazat megvallva, más-felől meg humánusabb volt. Sokszor hónapokig nem engedett dolgozni. És a magyar ember, amilyen csakazértis fajta, ilyenkor kicsődült az utcára és ordítóz-ta: Munkát, kenyeret! Munkát, kenyeret!
MARI Igen, maga régi komcsi, tudom, olyan igazi komcsi, akit sokszorosítani kellene, és mindjárt nem len-ne semmi baj.
BOKODI A lényegre, könyörgöm.
MARI Könyörgők. Nem izes ige.
BOKODI *(meglepetten Marira néz, és fél pillanatnyi gondolkodás után, kicsit röstelkedve)* Igaza van.

MARI Tehát a lényegre! Na, jó, kezdem. De hogyan is? ...
Megvan. Főmérnök úr, kérem, én nem vagyok ideológiailag túlságosan képzett, sőt éppen csak, hogy ... De azt tudom, hogy a kommunistáknak mármint a kapitalista állam kommunistáinak legfőbb jelszava: Harc a kizsákmányolás ellen. Jól tudom?
BOKODI *(csak már legyen túl az egészen)* Jól tudja.
MARI Ön biztosan tisztában van a kizsákmányolás fogalmával. *(Bokodi rábólint, tán szólna is, de Mari ezt nem várja meg, hanem lecsap az asztalra)* Csak avval nincs tisztában, vagy nem veszi észre, vagy nem akarja észrevenni, hogy önt kegyetlenül kizsákmányolják.
BOKODI Engem? Maga talán nem tudja, hogy én vagyok a legjobban fizetett mérnök a szakmában, és az újításaimért, találmányaimért eddig már fölmarkoltam — a fene se tudja, hány százezret, és elárulom, hogy a jövő héten is kapok valamicskét az új találmányomért.
MARI Egymillió-ötszáznyolcvankétezer-harminc forintot.
BOKODI *(fölugrik)* Megvan, megvan! Magát fölbérelte egy nyugati cég. Másfél millió forint az sok pénz, de ők hajlandók ugyanennyit adni márkában vagy frankban. Kár a fáradságot, kisasszony.
MARI *(sértetten)* Főmérnök úr!
BOKODI Tudja, miket kínáltak nekem már odakint? De hiába, nem kell. És tudja, miért? Nem? Én sem. Nem kell. Nekem jó itt. Nekem csak itt jó. Viszont *(Mari mérgében könnyezik, ez megindítja)* ha magának szüksége van arra a pénzre, amit értem fölkináltak, a jövő héten megkapja tőlem. Forintban. Ne bögjön, mondja az összeget! Tízezer? Ötven? Száz? Büszke lennék, ha ilyen magas az árfolyamom oda-kint.
MARI *(megtörüli a szemét, keserűen mosolyogva csóválja a fejét)* Milyen aljas, milyen pimasz ... és milyen hülye vagyok én, hogy Minden hülye férfit meg-sajnállok. Tudja, mit, főmérnök úr, gürizzen csak tovább látástól vakulásig, aggódjon csak tovább ébren és álmában, ne legyen egy nyugodt fél órája, amikor felszabadultan sétálhat a feleségével, akibe harminc év után is szerelmes, amiben egy percig sem kételkedem. És kövesse el továbbra is folyamatosan a de-vizabüntettet maga, aki a külföldi partnertől egy fél-dolláros golyóstollat sem hajlandó elfogadni. Maga szent ember... a szentségét magának ! *(Rohan a ház felé)*
BOKODI *(elkapja)* Hova megy?
MARI Aludni.
BOKODI *(a kezét nyújtja)* Béküljünk ki!
MARI Hagyjon! Korán kell kelnem, van egy vonat nyolc húszkor Pestre.
BOKODI Az nagyszerű! Avval hazautazunk, és majd *(cinkosan kacsin)* hétfőn odabent nagy hangon szidjuk a spanyolokat, akik ilyen csúnyán átejtettek minket.
MARI Arra semmi szükség. Még ma este megérkezik a táviratuk amelyben bizonyos vis majorra hivatkozva, mélységes bocsánatot kérnek. Angolul, hogy ön is értse. Holnap szabad szombat, hétfőn reggel én bontom a postát.
BOKODI Űgyes ! ... Ej, Mari, elzsibbad a kezem. MARI *(belecsap)* Csak arra adok kezet, hogy — meg-értve az aggódó apát — a forintkijárlást továbbra is közvetítem.
BOKODI Most egy nagyobb összegről lenne szó, ugyan-is hazajön. Igen, igen, hazajön, elintéztém, és mégse jöjjön úgy haza. Ne kelljen szégyenkeznie a barát-női előtt, és Évám se tudja meg, hogy ... Ért engem? MARI Nem. Viszont rájöttem valamire.
BOKODI Mire?
MARI Arra, hogy nincs jogom megítélni senkit a magam normái alapján, sőt a normális normák alapján sem.
BOKODI Mire gondol? Mondja ki, na, őszintén! Beszéljessünk, mint ember az emberrel. Na, jöjjön! MARI Ha megengedi, iszom egy kortyot.
BOKODI Megkínálna engem is? Kivételesen, úgy érzem, jólesne.
MARI *(tölt a poharakba, majd fölemeli a magáét)* Egészségére, főmérnök úr!

BOKODI (ő is fölhaltja a poharát) Egészségére, Mari! (Leül)
Tehát?

MARI (most nagyon őszintén vall) Én még kislány voltam, amikor megfogadtam, talán alsós, vagy első gimis ... Persze ebben nagy része volt annak, egész biztosan, hogy akkor már anyu nem élt, a mostohám viszont... nem mondhatok rá semmi rosszat, nagyon rendes volt hozzám. Volt? Még most is. Én azonban csak arra vártam, hogy egyszer odajussak, hogy ne kelljen senkitől elfogadnom semmit — csak úgy. Hogy amire szükségem van, azt megkeressem magam. Ezért tanultam angolul, és franciául és gépgyorsítani. meg mindent, sőt — magának bevallo — ezért feküdtem le egyszer-kétszer. Tehetek én róla, hogy ilyen ez a világ, hogy csak így megy — olykor? Hogy ez a polgári csökevény még van? Vagy ez örök emberi? Magának mi a véleménye erről? Maga okos ember, meg férfi is!

BOKODI Értem, értem, de maga is értse meg, hogy Erzszi a lányom, hogy én apa vagyok, hogy kutya kötelességem segíteni rajta, ha módomban van. Erzszi is van a világban, Mari, szülői érzés — ha mégoly szentimentálisan hangzik is ez. Mit érnek vele, ha több pénzem lenne az OTP-ben, vagy nagyobb kocsival furikáznék, és közben ő, ott kint, tudja, hogy mire kényszerült volna. Á ! Egy magában egy!

MARI Igen, egy magában egy. De nem egy! Mert ott van a drága fiacskája, Zsolti.

BOKODI Zsolti jelenleg tisztességesen dolgozik. Meg-keresi a havi négyest.

MARI De nyolcat költ, ha nem többet! Miből? Kiből? És mibe került a balhéja, az ügyvéd, a sitt, a kártérítés?

BOKODI Felelős voltam érte. Nemcsak a törvény szerint, magam előtt is.

MARI No, és ha hozzájuk olyan bőkezű a papa, miért ne borult volna össze Lenke avval a gyerekekkel? És miért ne szülné sorozatban a gyerekeket a maga kontójára, ha az egyszer olyan jólesik neki.

BOKODI Látja, ez egészen más eset. Merőben különbözik Erzsitől és Zsoltitól. ő nekem szüli a gyerekeit, mert az unoka . az unoka... Magának fogalma sincs róla, hogy milyen nagyszerű együtt lenni avval a kis kölyökkel, ha ... ha ... néha ... csak az a baj, hogy olyan ritkán van rá időm.

MARI No, persze ! Mert magának sokat kell dolgoznia, hogy el tudja tartani a három gyerekét, a vejét, akit behívtak katonának — bár én tudom, hogy a vezér ki mindenkit megszarolt ... Jó, ez nem téma! — És a két és fél unokáját is maga tartja el. Ez összesen négy felnőtt és majd három gyerek. Maga is fölnevelt három gyermeket, magát kik segítették, amikor ők kicsik voltak.

BOKODI (nevet) Engem? Minket? Az én szüleim már nem éltek, Évám anyját mi segítettük, amennyire tudtuk . . . De azok más idők voltak! Hósi korszak, akkor mi ... akkor mi... akkor rontottuk el valahol a kis család és a nagy család, az állam. Külön-külön vagy együtt? Á ! Egy magában egy! Vettem Lenkém-nek egy automata mosógépet tavaly, a múlt héten — csak úgy megjegyzi —, hogy ezek az új gépek mennyivel praktikusabbak. A barátnőjének olyan van, és neki evvel az ócska vacakkal kell kínlódnia. Most kezdjem el mesélni neki századszor, hogy alig ne-gyedszázaddal ezelőtt, az ő pelenkái mi teknőben mostuk, hogy az anyja keze volt az automata, és az én kezem a centrifuga, és miközben csavartam a ruhát, fél szemmel a falra néztem, mert oda rajszegeztem a tételeket. Tudja, én esti egyetemen végeztem.

MARI Lenke viszont nappal.

BOKODI (apai büszkeséggel) És hogyan ! Már a felvétele is valóságos diadalmenet volt. A tanulmányi verseny győztese csak úgy besétál az egyetemre, magyar—angolra, oda, ahová tizenkilenc ponttal és miniszteri protekcióval is kizárt dolog volt bejutni. MARI Aztán elvégezte.

BOKODI Kötűnőn bár akkor már terhes volt. MARI És mikor fizeti vissza az államnak, elvtársam, azt, amibe a tanítása került, mivel fizeti vissza? BOKODI A gyerekeivel, elvtársnóm. Az államnak ugyan- is a gyerek, a népszaporulat legalább annyira fon-

tos, mint az angol—magyar oktatás. Törvényszerű kelettől nyugatig mindenütt, hogy az egyetemet végzetteknek bizonyos százaléká a mást csinál, vagy éppen semmit. Ezt „bele kell kalkulálni” a költségvetésbe. Ez a szám nem olyan nagy. Az egyik országban ennyi, a másikban annyi, nálunk valamivel több. Egyéb-ként van nekünk egy csomó intézetünk, ahol néhány tucat egyetemet végzett tanár fölméri, értékeli, ki-mutatja, összesíti, hogy hány egyetemet végzett tanár nem tanít, hanem valami mást csinál.

MARI Tévedtem, bocsánat.

BOKODI Miben tévedett?

MARI Abban, hogy sajnáltam magát, hiszen önnek nem rossz, egy cseppet sem rossz, sőt éppen ellenkezőleg ... valósággal örömet találja benne, hogy eltartja a gyerekeit és az unokáit.

BOKODI Úgy, ahogy mondja. Közhely, de így igaz: jobb adni, mint kapni.

MARI Magam is ezt vallom.

BOKODI Igyunk rá, hogy végre valamiben egyetértünk. MARI (tölt mindkettőjüknek, majd emeli poharát) Csin! (Isznak) És tessék mondani, főmérnököm, ha Erzszi hazajön, és — tesztem azt — férjhez megy, meg Zsoltit is elkapja valaki, és megnősül ... khm ... őket is el tetszik majd tartani?

BOKODI Igen, azaz — helyesebben mondva — segíteném őket, ha szükségük lenne rá.

MARI Meddig?

BOKODI Ameddig szükségük van rá, ameddig futja az erőmből.

MARI És az unokáiról is gondoskodna, ha lenne akár tizenkettő?

BOKODI Természetesen. Jó ez a bor. (Tölt) Bocsánat. Magának is?

MARI Egy kortyot. Üres pohárral mégsem koccinthatok.

BOKODI Egészségére! (A gyakorlatlan ivó mohóságával fölhaltja az italát) Tudja, Mari, azelőtt voltak földbirtokosok, gyártulajdonosok, akik egész nemzedékeket neveltek föl. Több generációt, akiknek már nem kellett a kisujjukat sem mozdítani. Éltek abból, amit az öreg, a család őse teremtett. Ez volt az arisztokrácia. A régi arisztokrácia. A szocializmusban viszont én vagyok az arisztokrácia, legalábbis egy része, mármint a szellemi arisztokrata, mert van másfajta is, de ez most nem téma. (Már spicces) Egyetért velem?

MARI Nagyon. Tölthetek?

BOKODI Egy kortyot. Üres pohárral mégsem koccint-hatok. (Kacsint)

MARI (tartja a poharát, de nem iszik) Csupán az, a kis különbség a kettő között, hogy amíg a régi arisztokrácia a parasztot és a munkást zsákmányolta ki, ön, tisztelt szellemi arisztokrata elvtárs, önmagát. Csin!

BOKODI (nem koccint, megálljt kér) Egy pillanat! Ha ez igaz, ha engem a nagy családom eltartása a szellemem kizsákmányolására készíttet, az viszont jó a társadalomnak. Az én újításaim, találmányaim hasznosak és hasznot hozók. (Emeli poharát) Erre!

MARI (most ő kér megálljt) Épp ezért megérdemelné, hogy -- miután évtizedekig annyit dolgozott, mint egy állat —, végre úgy éljen, mint egy ember, mint egy olyan ember, aki igazán megérdemli, hogy szabad legyen, nyugodt, gondtalan, és ami a legfőbb : legyen magánélete! Mert arra szüksége van mindenkinek, még a szellemi arisztokratának is !

BOKODI És nekem nincs magánéletem?

MARI Nincs!

BOKODI Egészség! (Odakoccintja poharát, isznak, az-után — a bor hatására, de józanul maga elé bámulva, hosszú pillanatokig tartó elgondolkodás után) Ne.. kem csakugyan nincs magánéletem. (Es nagy sóhajtva bólogat, majd föláll, tesz néhány lépést, aztán megáll Mari előtt) Én ezt már magammal megbeszéltem sokszor. Éjszaka, ha fölbredek, és nem tudok újra elaludni, vagy borotválkozás közben, amikor a tükörben nézem a ráncosodó pofámat. Hangosan azonban még nem mondtam ki soha senkinek, még a feleségemnek se. Neki mondhatom el a legkevésbé. Pedig feszít, úgy feszít, olyan jólesne elmondani. Meg-hallgat?

MARI Beszéljen, főmérnök úr. (Tölt a poharakba)

BOKODI *(leül, sóhaj, majd félretolja a poharát, aztán nagyon komolyan Marira néz)* Tudja, Mari, én vezeklek. Miért néz ilyen furcsán rám? Ne higgye, hogy részeg vagyok vagy becsavarodtam. Szintiszta józanul, ép elmével mondom: vezeklek. (Fölcsap) Miért? Vezekelni csak a vallásos embereknek van joga? Mi-ért? Csak az a vezeklés, ha korbácsoljuk magunkat, vagy éhen-szomjan, mezítláb zarándokolunk? Miért? Csak a zárda, a kolostor? Ha valaki önkéntesen le-mond a magánéletéről, az nem vezeklés? Nem érti. No, persze, nem mondtam az okát. Pedig avval kellett volna kezdenem. Azért, ami Erzsimmel történt, azért, amit Zsoltim elkövetett, azért, hogy Lenkém kissé meggondolatlanul lát el unokákkal, én vagyok a felelős, én, én, egyedül én. A gyerekek, amikor megszületik, ártatlan, magatehetetlen kis poronty. Egy masszsa, akinek agya van, értelmes lény, de massa, akiből mindent lehet formálni. Lehet belőle remekmű, de lehet belőle giccs. És ki felelős azért, hogy mivé lesz? Ki? Azt írják az újságok, hogy a társadalom. Kérdem én, mi az a társadalom? Egy fogalom. És mit tudhat egy fogalom cselekedni? Máshol meg azt hallom, olvasom, hogy az iskola, a pedagógus ... És ezt olyanok mondják, írják, akik maguk is jártak iskolába. Ültek a tanteremben — jó, ha csak harmincadmagukkal —, és fölálltak — mondjuk, hogy illedelmesen —, amikor bejött a tanító, a tanár — mondjuk, hogy igen jó képességű pedagógus és szeretik a gyerekek. De egy nap — átlag — négy osztályba megy. Négyezer harminc, az százhusz. Mi jut belőle egy gyerekre? A masszát. tehát csak a szülő formáhatja, aki ismeri az első perctől, aki — ha dolgozik is, ha hármat nevel is, vagy akár hatot — a legtöbbet van vele, a legtöbbet kell hogy vele legyen. És ez a több ez nem mennyiség, inkább minőség kell, hogy legyen, kellene, hogy legyen. Igen, hogy abból a kis magatehetetlen porontyból milyen felnőtt lesz, az a szülő bűne vagy dicsősége. Nem szándékosan tettem. Ugye elhiszi, hogy nem szándékosan tettem, vagy nem tettem ... Ha lenne bíróság, amely perbe fogna, elítélné, leültetné, de jó is lenne!
Azt mondják, hogy „lalkiismeret-furdalás”, de ez nem igaz, ez nagyon enyhe, finom, tapintatos. Szűr, szagat, tég, marcangol. Hol követtem el a bűnt, mikor fogtam mellé? Azért, mert tettem valamit, vagy azért, mert nem tettem semmit? Nem emlékszem, esküszöm, hogy nem. Elismerem, ez nem mentés, még csak nem is enyhítő körülmény, bűnös vagyok — tisztelt. bíróság!

MARI És a felesége?

BOKODI Évám tizenhét éves volt, amikor megházasodtunk, tizennyolc sem, amikor Erzszi megszületett. Őt is én neveltem, nekem kellett volna nevelnem. Nem fogadom el azt a bibliai határozatot, hogy „az atyák bűnéért hetediglen lakoljon a gyermek”. Az. atya még él, lakoljon ő! Fosztasson meg a magánéletétől!

MARI Mindörökké, ámen?

BOKODI Régen foglalkoztat engem egy gondolat, egy újítás. Csak nem tudom, hova kell benyújtanom. Az ember éljen 40 éves koráig, és aztán 20 évesen kezdje újra, amíg ... amíg ... Töltsön, legyen szíves!

MARI Nem, már úgyis spicces, maga nem szokta az italt.

BOKODI Maga szerint én spicces vagyok?... Téved, kislány, csak szeretnék... *(Énekelve)* „Én úgy szeretnék részeg lenni, mert nekem akkor nem fáj sem-mi, de semmi!” Ez egy régi sláger, szegény apám énekelte mosdás közben. Nem a fürdőszobában. Fürdő-szoba nem volt, a konyhában a lavórnál: Én úgy szeretnék részeg lenni ... De szegénynek sohasem sikerült, nem volt rá pénze, és repi sem volt, meg vadászkastély ... Á! Egy magában egy!

MARI Legjobb lesz, ha most lefekszik szépen, főmérnök úr!

BOKODI *(fölkáll, kicsit megtántorodik, de jól terpesztve, feszül a talpán marad)* Fölkísérne a szobámba?

MARI Azért vagyok itt.

BOKODI *(indul, Mari belekarol. Két lépés után gyengéden kitépi magát, és a spicces ember józanságával, nagyon komolyan)* Tudom, hogy ez a hűstől negyve-

nig és újra, ez hülyeség, de a csontvázamat csak ugyan oda akartam ajándékozni az egyetemnek. Meg is kérdeztem egy ismerősömet, aki tanít az orvosin, hogyan kell ezt elintézni. Ő így eltávolított magától *(mutatja)*, végigmért, és megrázta a fejét: nem fogják elfogadni. Abnormis! Mi lehet egy csontvázon abnormis? Igaz, hogy rövid nadrágban voltam, és az alsó lábszám *(mutatja, hogy karika)* — egy kicsit, de a csontok épp úgy megvannak benne. *(Fölkívzza a nadrágszárát)* Tessék, itt van a sipcsont, meg a ... az a másik is. Hogy is hívják? Á! Egy magában egy! *(Lépne tovább, de újra megáll)* A biológiai tanerőnk csuda jó pofa volt, azt mondta, hogy a sipcsont azért sipcsont, mert az ember sipol, ha megrúgja. Isteni humora volt. Hát nem?

MARI *(mint a részeghez szokták)* Na, jöjjön szépen!

(Belekarol, viszi a ház felé)

BOKODI *(újra megállt)* Mondja, Mari! Egész biztos, hogy nem jönnek a spanyolok?

MARI Nyugodt lehet.

BOKODI Jobb is, ugyanis jött egy ötletem. *(Kacsint)* MARI

(hamiskásan visszakacsint rá) Nos?

BOKODI *(suttogva, bizalmasan)* Ha ehhez az oldathoz hozzáteszünk tíz százalék Béó-cé-három-hetvenkettőt, és nyolcvan fokon hevítjük ... hevítjük ... *(Közben lépeget)*

MARI *(dühösen szisszen)* Jó, majd hevítjük!

Függöny

II. RÉSZ 3. kép

Szín, mint az előző képben. Történik másnap reggel

MARI *(az asztalon a virágot rendezgeti, közben nagyon halkán dúdol)* Ha nem szeretsz, hát én szeretlek, és ha én szeretlek, arra jól vigyázz!

FÁNIKA *(jön jobbról, kosárral, Mari nem vette észre. Nagy hangon köszön)* Jó reggelt kívánok!

MARI *(ijedten hátrafordul, ujját szájára teszi)* Pszt! FÁNIKA *(halkabban, bizalmasan)* miután Marihoz

(lépett) Ugye mondtam én, hogy nem jönnek meg. MARI Még alszik a főmérnök úr.

FÁNIKA Mindenesetre hoztam egy szép csirkét. *(Mutatja a kosarát)*

MARI Honnan tudja, hogy nem jöttek meg?

FÁNIKA *(a csirkére)* Ez nem a gyárban készült, ez szegénykém még ma hajnalban is ott kapirgált az udvaromban.

MARI *(maga elé)* Nem csak a falun keresztül lehet ide jönni.

FÁNIKA Jelentette volna a Tassz. Nálunk is van, a faluban.

MARI Valóban szép *(ti. a csírke)*. Milyen sárga, és még meleg.

FÁNIKA Megcsinálom a felét paprikásan, a másik felét pedig lesütöm. Elég lesz az maguknak mára, meg holnapra.

MARI Holnapra? Ha nem jönnek meg a spanyolok délig ...

FÁNIKA Akkor megjönnek délután, vagy holnap reggel. Ilyen szép helyen igazán passzió várakozni. A fő-mérnök úrra pedig különösen ráfér egy kis friss levegő. Olyan sápadt, szegény. *(Indul a ház felé)* Neki-látok.

MARI *(a házra figyel, mintha mozgolódást hallana, erre visszafogja Fánikát)* Ne fáradjon vele, majd én megcsinálom, tudok főzni. *(Tuszkolja kifelé a színről)* Ha pedig megjönnek mégis, leszaladok magáért.

FÁNIKA Rendben. Ha pedig nem szalad le ma a kis-asszony, holnap reggel föl se jövök, hogy ne zavarjam. Magára is ráfér egy kis lustalkodás. No, isten megáldja! *(El)*

BOKODI *(látni, hogy csak épp magára kapkodta a ruhát. Kirohan)*

MARI *(aki a ház előtti tisztás széléig, vagyis a színpad jobb oldaláig kísérté Fánikát, most odarohan hozzá. Mókázva pukedlizzik)* Keicsókolom.

BOKODI Miért küldte el Fánikát? Hallottam, hogy maga küldte el.

MARI Ha maga óhajtja, utánaszaladok, visszahívom.

BOKODI *(megérti a maga hangsúlyt, amolyan bocsánatot kérően)* Te ! *(Elovadva)* Te kis boszorkány ! *(Csók)* Kellett volna neki mondani valamit, nehogy azt higgye, hogy mi is ... úgy, mint általában... izé...

MARI Hát ide figyelj, Káro, ha mi nem is úgy lettünk volna, „mint általában”, ő akkor is megesküszik rá. Hát már mégiscsak jobb, hogy mégis. Nem, Káro?

BOKODI Káro. Így még nem szólított senki. Mondták már, hogy Karcsi, Kari, Karesz, a feleségem pedig... Úristen! Miért hagytál elaludni? A félkilences vonatot már rég lekéstük, és nem is tudom, mikor megy a következő.

MARI Ha egyszerre olyan mehetnéked van, lesétálsz az országtútra, és stopolsz egy kocsi, Káro.

BAKODI Jaj, édes Máró, hát nem megbeszéltük, hogy a reggeli vonattal hazautazunk? Vagy nem emlékszel rá?

MARI *(csábmosollyal)* De... De az még tegnap volt, Káro.

BOKODI *(spontán háborgással)* Te közben nézted az órát?

MARI Az órát most reggel találtam meg a földön. Majdnem ráta postam. De ahogy visszaemlékeztem, biztos vagyok benne, még kilenc sem volt.

BOKODI Csakugyan! Szükségszerűen még éjfél előtt volt, amikor erről beszéltünk. De később sem mondtam mást ebben a témában.

MARI Később?... Később neked ez „a téma” eszedbe sem jutott. Káro! Én nem hittem volna rólad ... *(Le-kopogja az asztalon)*

BOKODI Alulról fölfelé, légy szíves ! *(Mari megteszi)*

Persze nem ez a lényeg. Ez csak a dolog egyik fele. MARI Dolog? Miért nem azt mondd, hogy munka, melő?

BOKODI *(szerelmesen elkapja, magához vonja)* Te boszorka, te! Lehet, hogy bájtalt kevertél a boromba, vagy más titokzatos módon büvöltél el, nem érdekes. Egy magában egy, én kölyökkorom óta nem voltam ilyen... ilyen..., csak ez a sablonos kifejezés jut az eszembe : szerelmes. Máró, én attól félek, hogy... Persze, csak a feleségem mellett, ne is haragudj ! Én Évámát igazán, nagyon és... és soha nem fogom őt elhagyni, még a te kedvedért sem. Ezt előre is meg mondom.

MARI Mit gondolsz te? Kellene is nekem egy ilyen vén ember — férjnek. Egy csomó semmirekellő kölyökkel és unokával.

BOKODI Kérlek, Mari, az én gyerekeim alapján véve...

MARI Ezt tegnap alaposan megbeszéltük, hagyjuk.

(Hozzábújik) A vevéklőknek is jár a szabad szombat.

BOKODI *(elolvadva, csókolgatja)* Te, te boszorka, te! MARI Mindig azt mondd, hogy én boszorka vagyok.

Olyannak látsz? Rusnya, vén banyának?

BOKODI *(csak pedagógus!)* -- Óriási tévedés, Mari, a boszorkányság nincs korhoz kötve. Egyáltalán, sőt .. . Tudod, a boszorkány olyan, mint a költő, aki nem lesz, hanem születik, amint a latin mondja. A költészetet nem lehet megtanulni, mint ahogy én megtanultam a vegyészetet, vagy te a gép-gyorsírást.

MARI Akkor nem Vörös Rébék vagyok, hanem Kund Abigél.

BOKODI Értem. Úgy játszol velem, mint „macska szokott az egérrel”.

MARI Nem, esküszöm, nem, csak tudod -- de ne ne-vezz ki —, én a buta fejemmel Arany balladáit olvasgatva, arra gondoltam, hogy Vörös Rébék, Ágnes asszony és, Kund Abigél egy és ugyanaz a személy. Csak a koruk különbözik.

BOKODI Merőben érdekes hipotézis, majd megemlítem egy irodalmár barátomnak. Kíváncsi vagyok, mit szól hozzá a szakember.

MARI Persze, ha másképp nem megy, képes lettem volna boszorkányos dolgokra, még arra is, hogy a haj-szálamat bevarrjam á gatyakorcodba.

BOKODI Nem akarsz férjnek megfogni, a gyűjteményedbe sem kellek ... mégis minek ... Hiszen kaphatsz

minden ujjadra akár tízet, fiatal férfit, nem ilyen vénembert.

MARI Megmondtam, már nem emlékszel. Pedig ezt már ma mondtam, nem néztem az órát, mondom, hogy le volt esve, de már ma volt, biztos vagyok ben-ne. Fiatal férfi ! Bellami, izompacsirta, begözlött fajankók — kislányálmok. A nő azt tudja igazán szeretni, akire fölnéz, vagy akit megsajnál. Benned mind a kettőt megtaláltam.

BOKODI Es melyik az erősebb ... ? Bocsáss meg, ne válaszolj, nem érdekel. Egy magában egy ! Fontos, hogy vagy nekem ... hogy volt ez az éjszaka. Ha csak ez az egy éjszaka lett volna az életemben *(magához vonja Mari-t, boldogan öleli, majd fölriadva spontán)*, de mit mondok Évámnak

MARI Vártuk a spanyolokat, de hiába vártuk, szíddod őket, hogy átejtettek minket, és fenyegetőzöl, hogy megmondod nekik a magadét. Meglátod, még ő fog csillapítani, és nagyon kér, hogy te csak ne mondj meg semmit. Éva okos asszony.

BOKODI *(próbálja)* Azok az átok spanyolok megírják. fehéren feketével, még azt is, hogy kora délután. Mí, jó hülyék várjuk és várjuk ... És ha megkérdezi, mit csináltunk mi ketten, miközben vártuk a spanyolokat?

MARI Nem fog ilyet kérdezni. Éva okos asszony. BOKODI

Pedig látni fogja rajtam. Az ilyesmit rögtön látják a feleségek. Tudom, panaszkodnak a barátaim

épp eleget. Vagy lehet, hogy épp azért nem kérdezi, mert úgyis látja? Igen, ez lehet. Éva okos asszony. MARI Te nem vagy éhes, Káro? Mert én nagyon. BOKODI *(neveti önmagát)* Csakhogy mondd. Nem tud-

tam, mi facsarja a gyomromat.

MARI Tea, kakaó, tejeskávé? Lágy tojás, hemmendegsz, falusi kalbász? Mindenből egy kevés. Jó? Idekint, vagy odabent terítsek?

BOKODI Rád bízom, ahogy gondold, Máró, de előbb... MARI *(már indult a házba, most megáll)* Mit előbb? BOKODI *(várakozón széttárja a karját)* Mit?

MARI *(odaröppen)* Te kis telhetetlen!

Csók, aztán időmúlás, majd az asztalnál

BOKODI *(miközben iszogatja a bort)* Én ilyen pompás paprikás csirkét még nem ettem. Mondd, honnan tudsz te ilyen jól főzni?

MARI Östehetség vagyok. A szakácsnő, miként a költő meg a boszorkány, nem. lesz, hanem születik. BOKODI *(emeli poharát)* Éljen a boszorkányos szakácsnő!

Isznak

MARI *(hozzálép)* Nem akarsz egy kicsit szunyálni ebéd után?

BOKODI Szunyálni? *(Cinkosan nevet)* Magamban? MARI Csak nem kívánod, hogy elringassalak? BOKODI És ha igen?

MARI Te kis telhetetlen! *(Hozzálép, a kezét nyújtja)* BOKODI *(egy-két csók után föláll, s még átölelve Ma-*

rit) De a hét-tizes vonattal legkésőbb hazamegyünk. MARI *(huncutul)* És ha megjönnek a spanyolok? BOKODI Az lenne a nagy poén, ha valahogy mégis idekeverednének. Hallod? Autó!

MARI Autó, persze hogy autó, csak nem járnak a veszprémi diszkóba gyalog a labodai legények, ihajja! BOKODI De ez az én Ladám hangja.

MARI Nem, hallottad, mit mondott Fánika? A fél falu_ nak Ladája van.

BOKODI Igaz, igaz. Már megállt bennem az ütő. Á! Egy magában egy. Ne haragudj, gyereünk !

MARI *(átfogja a nyakát, csókolja)* Azt is szeretem benned, hogy olyan majrés vagy.

Kölcsönös csókba merülnek. Miközben Bokodi és Mari önfelvedten csókolóznak, jobb oldalról, az erdőből meg-jelenik Zsolti

ZSOLTI *(nagyra nőtt, huszonéves. Mikor látja a szituációt, meglepetten megtorpan, majd hirtelen hátrafelé nagyon suttogva)* Vissza, vissza! Ez nem neked való látvány!

BOKODINÉ (megjelenik, megkerülve Zsoltit) Inkább te menj vissza!
ZSOLTI Én mondtam, hogy ne jöjjünk ide.
BOKODINÉ Jó, hogy idejöttünk.
BOKODI (most veszi észre őket. Megdermed, mintha kísérletet látna, úgy bámul rájuk) Te? Ti? Te? Há... ho...?
MARI (egy pillanatra ő is meglepődött, de rögtön magához is tért) Jó napot, asszonyom! (Es tekintve, hogy karja még ott maradt Bokodi nyaka körül) Mintha egy kullancsot látnék itt, a főmérnök úr nyakán...
BOKODI (kapva kap az ötleten) Igen, egy kullancs. Éreztem, amikor belém fűrődött.
BOKODINÉ (közelítve) A kullancs?
ZSOLTI (nem éppen gúny nélkül) Az újság is írta, hogy az idén nagy a kullancsvészély.
BOKODI És milyen súlyos következményei lehetnek egy ilyen kis semmi féreg harapásának!
BOKODINÉ De nem mindenkire egyformán veszélyes a kullancs. A mediterrán népek, például a spanyolok ... apropó! Hol vannak a spanyolok?
BOKODI Hol? Hol is?
MARI Tessék elképzelni, megírják fehéren feketével, hogy pénteken kora délután. Szó szerint így: kora délután átjönnek Bécsből, cégszerű levél, aláírások, pecsétek meg minden, és mi jó húlyék itt várjuk és várjuk őket. Étél, ital, vetett ágy, az erdőben őz, szarvas, meg minden, és nincsenek sehol.
BOKODINÉ Ez borzasztó.
ZSOLTI Elkallódtak valahol útközben.
BOKODI Én megmondtam Marinak, hogy még estig várunk, de tovább egy percet sem. Van egy vonat hét-tízkor, avval hazautazunk.
MARI Belőlünk nem fog pojácát csinálni egy De Santos, még ha milliomos, akkor sem.
BOKODI Még, ha multimilliomos, akkor sem!
BOKODINÉ A! „Egy magában egy!” Ha ugyan nem kettő? A modern tudomány; a relativitás, a lézer. meg a többi, már sok mindenre rácafol.
BOKODI Bocsáss meg, de (most a tudós beszél) a relativitáselmélet meg a lézer ... Legfeljebb annyi közülük van egymáshoz, mint ... mint ...
ZSOLTI (az órájára nézve) Anyuka, nekünk nemsokára indulnunk kell vissza.
BOKODINÉ (Zsoltihoz) Jól van, fiacskám! (Bokodinak) Tudod, Laja (Marinak), Lenkém férje. Ezek a bolond gyerekek! Azt mondják, ha a szülők: Lajos és Lenke, akkor minden gyerek, és akarnak legalább hatot — L. betűs legyen. Ezért lett Lilla Lilla és Lénárd Lénárd. (Bokodinak) Egyébként már kutya baja Lénárdkának, és a következő, ha lány, Lea lesz, ha fiú, Ludwig. Hogy lehet egy szerencsétlen kis gyereket Ludvignak nevezni? De én hiába beszélék nekik!
BOKODI Mi van Lajával?
ZSOLTI Váratlanul hazajött. Kapott két nap eltávozást. A századparancsnoktól szolgálati jutalmul. (Mutatja a nyalást)
BOKODINÉ És ugye a nagymamára csak akkor van szükség, ha szükség van rá. Így magamra maradtam, és Zsoltikámnak volt az ötlete.
ZSOLTI Már, megbocsáss, anyukám, de én csak azt javasoltam, hogy menjünk egy kicsit autózni, ugyanis marhára szereték vezetni.
BOKODINÉ És tud is vezetni. Százhusz, száznegyven, de ha kell, csak negyven.
BOKODI Már megmondtam ezerszer, hogy — ha még olyan is az út — állítsd százra a mutatót, és egy vonással sem tovább!
ZSOLTI Ugyan, apám, tudod, hogy nem vagyok én bravúrbunkó.
BOKODINÉ Bevallom, az én ötletem volt, hogy erre kerüljünk. Gondoltam, szerzek egy kis meglepetést (Bokodinak) neked.
BOKODI (azt akarja mondani, hogy „Kösz!”, de le-nyeli) De megírom én annak az örült spanyolnak, hogy máskor ugrassa azt a jó ... Elnézést!
BOKODINÉ Te nem irsz meg semmit, te örülsz, hogy volt egy... majdnem másfél nap kikapcsolódásod. Csodálatos ez a hely, a levegő isteni. Igazán rád fért, és magára is, Mari! (Most következik nagyon finom hangon a beolvasás) Hiába! Az embernek ebben a

mai, rohanó világban csak ilyen véletlen, lopott örömök jutnak.
BOKODI (fölfortyanva) Légy szíves, mondd meg magyarul, hogy mire célsz.
BOKODINÉ (Marihoz) Maga is úgy hallatta, hogy én céloztam valamire?
MARI (nagy flegmával) Nem is célozt, csak talált. (Bokodihoz) Tud mindent. (Bokodinéhoz) Asszonyom! Kettesben voltunk, édes istenem.
BOKODINÉ Valamivel csak. el kellett tölteni az időt. BOKODI Évám, én vállalom minden konzekvenciát, de nagyon kérek, nagyon kérek... (Teljesen kiborult) ZSOLTI Nyugi, apám, nyugi! Nem te vagy az első férfi, aki...
BOKODI (ez jól jött neki, rátámad Zsoltira minden te-hetetlen mérgével) Te fogd be a szádat. Jó? Te csak fogd be a szádat. Amíg az én fedelem alatt laksz, addi ..
BOKODINÉ Most miért bántod őt? Ő igazán csak jót akar, téged mentetget. Hát nem érted?
BOKODI Te nagyon haragszol rám? Nem is fogsz megbocsátani? (Kétségbeesetten) El akarsz válni tőlem?
BOKODINÉ Harminckét év után, egy lépésre az ötven-től? Ugyan, Károly!
BOKODI Jól mondja Zsolti: nem én vagyok az első férfi ... De abban igenis első, hogy harminckét évig soha, soha!
MARI Most is úgy kellett elcsábítanom. Leitattam. BOKODI Két pohár bort ittam, majdnem két teli pohárral.
ZSOLTI Húha!
BOKODINÉ (Marihoz) Köszönöm, Marikám.
MARI Most miért gúnyolódik? (Kifakad) Azt hiszi, hogy nekem olyan jó, hogy a férfiaktól csak a resztli jut? Aki korban hozzám illő, az egészsébe resztli, a többiből pedig csak a resztli. Mert akik érnek vala-mit, azokat már rég elkapdoválták az ügyes cicababák, vagy ...
BOKODINÉ Ezt viszont én köszönöm.
MARI Nem magára gondoltam, maga nem volt cicababa, tudom. De szerencséje volt. Egy ilyen férfi, barátom!
ZSOLTI (elismerően) Apuka! Húha!
MARI (dühösen) Húha, húha! Mire maga az ő korában lesz, már csak a képeket fogja nézni.
BOKODINÉ Marikám, esküszöm, én nem gúnyosan mondtam azt a köszönömöt. Hogyan is magyarázom meg? (Homlokára üt) Szokott maga operába járni? MARI Szoktam. Rendszerint egyedül.
BOKODINÉ Ismeri a Rigolettót?
MARI A kedvenc operám.
BOKODINÉ Hogy is van a mantuai herceg áriája? (Dúdolja)
MARI (vele, de szövegesen) Az a férfi, ki beéri asszonyával.
BOKODINÉ Az vagy nem férfi, vagy halálos nagy beteg.
BOKODI De Évám, ezt kikérem magamnak! Mondj csak egy, egyetlen ... izé ... esetet is, amikor én ... izé ... csődöt mondtam?
BOKODINÉ Soha, soha!
BOKODI Akkor meg mit jössz nekem a mantuai herceggel?
BOKODINÉ Azért, mert az nem minden, hogy eleinte büszke voltam, hogy még csak rá se nézel másra, az-tán... ej, nem tudom ezt megmagyarázni. Különösen itt, öelöttük. Talán magunk között sem. Tény, hogy igaza van a mantuai hercegnek.
BOKODI De, könyörgök, miért?... „Mert, csak!” Igen!
BOKODINÉ Igen!
ZSOLTI (óráját nézve) Anyuka! Nekem színházjegyem van Micuval.
BOKODINÉ Ti — gondolom — még várjátok a spanyolokat.
BOKODI Nem. Már elvetted a kedvem tőle evvel a mantuai herceggel. Hazamehetnék veletek? BOKODINÉ Maga is hazajön velünk, Marika?
MARI. Nem. Engem kizártak a szobából hétfőig. Feljött a mostohám lánya Rezedáról. Ő tanyázik benne a babájával.
BOKODINÉ Itt egyedül nagyon barátságatlan.

MARI Nem vagyok félős.

BOKODINÉ Nálunk van egy üres szoba, a Párizsban élő lányomé. Szívesen, látom.

MARI Nagyon kedves, de... Ej, hagyjon engem békén!

BOKODINÉ *(hozzálép)* Ne legyen ilyen undok, nem haragszom magára, esküszöm. *(Mari felkapja a fejét az őszinte hangra. Pillanatig nézik egymást, majd elmosolyodnak)* Én vagyok az idősebb. Szervusz. Meglátod, még jó barátok leszünk mi.

MARI Szervusz. *(Kézét nyújtja)* Két perc alatt összedobom a cuccomat. *(Elrohan)*

BOKODINÉ Te is pakolj össze, Károly!

BOKODI Csakugyan az Erzsike szobájában...? Nem értelek, Évám. Eddig olyan voltál a számomra, mint a nyitott könyv, most egyszerre... Nem értelek.

BOKODINÉ Majd megmagyarázok mindent.

BOKODI A mantuai herceget is?

BOKODINÉ Azt is.

Sötét 4.
kép

Bokodi házában a nappali szoba. Ebből belső lépcső az emeletre, ahol két szoba van, fürdőszobával. Az egyik Zsoltié. A másik Erzsike volt, de ezt csak jó tudni, nem „játszanak” a felső szobák.

A szín egy pillanatig üres. Közben halljuk, hogy autó állt meg odakint. Bokodi és Bokodiné nemsokára be-lépnek. Az asszony nál két bevásárlószatyor, a férfinál nagy táská

ZSOLTI (piperkőcen kiöltözve előugrik a szobájából és lerohan. Közben) Csókolom. Csakhogy megjöttetek.

BOKODINÉ *(anyai ijedséggel)* Mi baj van, kisfiam? BOKODI *(nyújtja a slusszkulcsot)* Tessék! De nem száz-
negyvennel!

ZSOLTI *Puszi. (Meglehelni apja arcát, majd anyját is)* Puszi.

BOKODI A tank teli van. Azért is késtem, mert sorba kellett állni a kútnál.

ZSOLTI *(a slusszkulcsot magasra tartva)* Újólag köszi, és a tankolásért még egy puszi. Pá nektek! *(Elrohan)* BOKODINÉ Zsolti.

ZSOLTI Parancsolsz, anyuka?

BOKODINÉ Legkésőbb tízre itthon vagy!

ZSOLTI Igenis, anyuka. *(Elrobog)*

BOKODI *(szimatolva fűtorog)* Mondd, Évám, milyen szappant használ ez a gyerek?

BOKODINÉ Ez nem szappan, hanem parfüm.

BOKODI Parfüm?

BOKODINÉ Parfüm.

BOKODI *(megvonja a vállát)* Kinyitom az ablakot. *(Indul)*

BOKODINÉ *(az egyik szatyrárt, a nehezebbet, letette már előbb, most a könnyebbet szinte leejti a kezéből)* Károly, kérek!

Bokodi megáll, várja a folytatást

Te egészen vak vagy? Nem látod, hogy mi lett a fiadból?

BOKODI Csak nem követett el megint valamit?

BOKODINÉ Sokkal rosszabb!

BOKODI De mi? Beszélj. Ne kelljen minden szót hara-

pófogóval kihúzni belőled.

BOKODINÉ Micu! Tudom, ismered a szüleit, nagyon rendes emberek, de ő... *(Sóhaj)* És Zsolti vele... szörnyű.

BOKODI *(egészen a feleségéhez lép)* „Rosszabb”, „szörnyű”, de mi?

BOKODINÉ Homokos lett a fiad.

BOKODI Az én fiam? Ezt meg honnan veszed?

BOKODINÉ Mit gondolsz, miért van folyton avval a Micuval? A múltkor is láttam őket kéz a kézben.

BOKODI Láttad, láttad! Mindig is hajlamos voltál arra, hogy rémeket láss. Én a minap beszélgettem Micuval, nagyon intelligens, rendes ember.

BOKODINÉ Ez a kettő nem zárja ki egymást.

BOKODI Hogy Zsolti homokos! *(Nevet)* Az a Zsolti, aki már tizenhét éves korában kettésével hordta föl a lá,

nyokat a szobájába. Emlékezz, mit veszekedtünk vele ezért. BOKODINÉ Ezért, meg másért. Mindig csak veszekedtünk szegénnyel.

BOKODI Én másért nem veszekedtem vele.

BOKODINÉ Te nem, te valóban nem. Te nem bántad volna, ha tizenhét évesen beáll a gyárba inasnak. BOKODI Ipari tanulósnak.

BOKODINÉ Melósnak a mi fiunk.

BOKODI Ha egyszer — hogy finoman fejezzem ki magamat — nincs túl nagy szellemi képessége a mi fiunknak. Nagyszerű festő és mázó, a főnöke dicséri — azt jól csinálja, azt szereti csinálni. A múltkor el-dicsekedett nekem, hogy elment maszekolni a kollégáival és ...

BOKODINÉ Maszekolt a mi fiunk!

BOKODI „A mi fiunk”, „a mi fiunk”? Miért? Te' ki voltál lánykorodban? A Csekonics gróf lánya? BOKODINÉ Az más világ volt, nekem nem volt módom tanulni, azért álltam a szövőgép mellé. Mint ahogy te sem beállító lakatos lettél volna, ha iskolába járatnak a szüleid.

BOKODI Erről van szó. Mind a ketten munkások voltunk, miért szégyelljük, hogy a fiunk is az lesz. Hányszor kérdeztem ezt, hányszor?

BOKODINÉ Mert kényelmes voltál. Nekem kellett le-járnom a lábamat, hogy benyomjam a gimnáziumba. BOKODI Es neked kellett nyúzni és hajtani és ígérni füt-fát neki és járni a tanáraihoz könyörögni a kettésekért.

BOKODINÉ Ahelyett, hogy te leültél volna mellé esténként, és segítesz neki.

BOKODI Édes Évám, nem unod még? Hét év óta, ami-kor lebukott, elmondjuk újra meg újra ugyanazt. BOKODINÉ És te újra meg újra levezeted a tételt mérnöki pontossággal, megfellebbezhetetlenül.

BOKODI Mert képtelen vagy megérteni, mert anya vagy. Azt elfogadod, hogy három gyermekünk közül kettő okos, értelmes, de azt, hogy Zsolti ... így sikerült, az ellen tiltakozol.

BOKODINÉ Mert én érzem, hogy mi igenis felelősek vagyunk azért, hogy bőrtönbe került.

BOKODI Mi? Te! Csak te! Igen, igen! Ha nem kényszerítetted a gimnáziumba, amit gyűlölt, mert érezte, hogy ott naponta felsül, nem jár mellé, nem keveredik abba a bandába, ahol nem az utolsó volt, hanem az elsők egyike, és azután, ha a te fedezésseddel nem dekkolhatnak itt ezen a védett helyen, akkor nem fosztogat és rabol három éven át „a mi fiunk”!

BOKODINÉ Ez újabb vád, ezt eddig még nem vágta a fejemhez. Hát tudtam én, hogy mi folyik odafönt?

BOKODI Nem, ebben bizonyos vagyok, nem tudtad. Mert nem akartad tudni.

BOKODINÉ Mert bíztam Zsoltiban, és joggal bíztam benne...

Ha az az átkozott Bödön nem kényszerítte, ő soha... soha... Magad is tapasztalhatod, azóta is hányszor megkeresik a régi haverok, de hiába ... Jaj, ha te is bíztál volna benne! Emlékezz, hogy a beszélőn — te mesélted -- zokogva könyörgött neked: Apukám édes, csak most az egyszer ments meg, soha, so- ha többet ... De te, te szent ember, te kemény férfiú, te nagy igazságos, te nem emeltd föl azt a rohadt telefont, hogy felhívjad valamelyik fejest. Pedig me-
tehetted volna, már akkor is valaki voltál. Kossuth-díjas meg érdemrendes, aranyos, ezüstös ... Talán azokat féltetted?

BOKODI Ha tudnád, Évám, hogy hányszor fogtam én a telefont, sőt tárcsáztam is ebben az ügyben! BOKODINÉ Ezért kapott csak kilenc hónapot.

BOKODI Ezért.

BOKODINÉ Bocsáss meg, Károly! Miért nem mondtad ezt eddig?

BOKODI Mert akkor azt is meg kellett volna mondanom, hogy az' utolsó pillanatban mindig letettem a kagylót, mert ha én valamelyik „fejessel” tudtam volna beszélni, akkor arra kérem meg őt, hogy a fiamat ne kilenc hónapra, hanem kilenc évre ítéljék el. Szerintem legalább annyit érdemel az, aki olyan gazemberségeket követ el, mint ő. Akárkinek a fia is!

BOKODINÉ Hál' isten, a bíróság jobban a lelke mélyére látott Zsoltinak, mint a saját édesapja. Látta, hogy

nem romlott, csak megtévedt. És imel! Csak evvel a Micuval ne akadt volna össze!

BOKODI Nézd, Évám, én belátom, hogy magam is bűnös vagyok Zsolti ügyében. Nem foglalkoztam vele eleget, és veled sem foglalkoztam eleget, de neked dolgoznom kellett, mert ha nem hajtom magam, akkor — például — sohasse épül föl ez a ház. Igaz, talán Zsolti és Erzsi ...

BOKODINÉ Csak nem azt akarod mondani, hogy Erzsínél is neked volt igazad?

BOKODI (észrevette az elszólását) Nem, nem. BOKODINÉ Itthon nem volt jó, még a vidéknek sem, de

Párizsban, a világ közepén bebizonyította, hogy művésznő.

BOKODI Igen, ott bebizonyította.

BOKODINÉ És Zsolti is be fogja bizonyítani, csak sikerüljön őt megszabadítanom ettől a Micutól, meg a hasonlólóktól.

BOKODI Évám, nem tévedsz te ebben a homokosdologban? Hogy Zsolti ... ! Nem, nem létezik. Lefogadom, hogy szaladgál néhány apróság ebben az országban, aki nyugodtan „édesapámnak” szólíthatná.

BOKODINÉ Épp azért lett azzá. Nagyon logikusan megmagyarázta a pszichológusa.

BOKODI Tehát megbeszélte a pszichológusával?

BOKODINÉ Természetesen. Jól figyelj, ha ezt a „témát” még nem ismered. Az egyének egy része, férfi vagy nő, mindegy, ha soká összezártan él hasonnemű társával, előbb-utóbb hajlamos lesz a homaszexualitásra. És minél erősebb benne a nemiség, annál jobban fenyegeti ez a veszély, mert valahogy ki kell, hogy élje az ösztönét.

BOKODI Mondd, mennyit fizettél ennek a pszichológus-nak?

BOKODINÉ Háromszáz forintot, ha nagyon kíváncsi vagy rá.

BOKODI Tehát, ha valaki háromszáz forintért ad neked egy diagnózist, azt elfogadod, de amikor az én pszichológus barátom ezen a szent helyen ingyen tanácsolta, hogy vegyük ki Zsoltit a gimnáziumból, mert ott nem tudja kiélni az ösztönét, akkor azt mondtad, hogy minden pszichológus hülye. Igen, így mondtad, szó szerint így, még jó, hogy nem a szemébe.

BOKODINÉ Belátom, Károly, tévedtem. Tévedtem én is, tévedtél te is, ne rágódjunk rajta, úgysem csinálhatjuk vissza. Kérlek, inkább segíts nekem, hogy Zsoltit a normális életbe visszatereljük.

BOKODI A normális életbe? Hátha neki ez a jó? BOKODINÉ Hogy lehetsz ilyen cinikus te, éppen te!

(Közeledik hozzá, és a műltra emlékezőn) Te, aki ...

és ő a fiad! (Félúton megáll)

BOKODI Valahol olvastam vagy hallottam, hogy a modern nyugaton törvényesen házastársaknak ismerik el az együtt élő egyneműeket. Vagy csak 'tervbe vették?

BOKODINÉ Fűtülök én a modern nyugatra! És ismét csak kérlek téged, te is légy a segítségemre abban, hogy Zsoltinak ne' fiúügyei legyenek, hanem nőügyei.

BOKODI Én? Hogyan?

BOKODINÉ (a szatyrára esik a tekintete) Ūristen, ezt már rég be kellett volna tennem a frizsibe. Folyik a vaj. (Főlkapja a szatyrot, indul kifelé)

BOKODI (utánalép) Nem feleltél a kérdésemre. (Az orrára csapódik a konyha felé vezető ajtó. Megvonja a vállát, visszabandukol, legyint, sóhajt, leül. Magában maradva, rázza a fejét) Nem, ez lehetetlen ! Hogy Zsolti? (Nevet) Megint valamit „félrelátott”. (A konyha felé fordulva) Jó, majd segítetek. Megkérdezem tőle, mint férfi a férfitől. (Magában neveti a bizarr kérdést) Mondd, fiam, te csakugyan homokos lettél? Á! Egy magában egy. Micu sem az. (Közben az íróasztalához megy, és a postáját nézegeti)

MARI (belép, kezében két nagy bőrönd) Jó napot kívánok! BOKODI (főlkapja a fejét, rádermed, és spontán) Te? Maga?

Maga hogy került ide?

MARI (leteszi a két bőröndöt) Nyitva volt a kapu. BOKODI Jó, jó, de ez a két bőrönd, abban mit cipel? MARI A cuccom.

BOKODI A cucca?

MARI Úgy látom, Éva meglepetésnek szánta. (Közvetlenséggel) - Na, ne tátsd a szádát, Káro!

BOKODI Kérem, én úgy emlékszem, megegyeztünk abban, hogy azt elfelejtjük.

MARI Bocsnát. Legyen szíves, főmérnök úr, segítsen fölvinni a bőröndömet. Talán ezt, ez könnyebb. BOKODI Úgy értem, hogy maga ... ide... hozzánk? MARI Annyi holmija van az embernek, csak ilyenkor

látja. Pedig a felét már ideszállítottam ebédidőben (cinkosan súgva) a góré kocsjával.

BOKODI Péter tudja, hogy maga itt... Nem! (Hozzálép, dühösen sziszegve) Te ! Mi ez a móka már megint? Miben töröd a fejedet? És miért épp velem szórakozol?

MARI Ezt a mókát nem én találtam ki, hanem Éva. BOKODI Éva? Úgy értsem, hogy ... (Kírohan a konyha felé, s kiabálva) Éva! Éva! Hol vagy? (Bejön) Csak

így, szó nélkül... itthagyt? (Leroskad egy székre) MARI Nyugi! Biztosan ügyes-bajos dolgát intézi. Ne félj, nem

szökött meg, nem helyette jöttem.

BOKODI Hanem?

MARI Nem segítsz fölvinni?

BOKODI (főlugrik) Értem, értem ! Ilyen ördögi ötlete is csak egy asszonynak lehet. (Marihoz) És te? Maga vállalkozott erre?

MARI Éva úgy kért, könyörgött, könnyekkel sírt, de valójában a te kedvedért, Káro, mert én téged... BOKODI

(nagy önruralommal, erélyesen) Mari, kérem,

mi azt az ügyet lezártuk. Végleg!

MARI (meghajtja a fejét, őszintén sóhajtja) Igen. (Meg-rázza magát, s csak azért is vidáman) Ez az ügy viszont most kezdődik, és olyan izgalmasnak ígérkezik, és különben sincs lakásom. A mostohám lánya hosszú távra befészkelte magát a szobámba, és ma egy valamirevaló albrélet két ezres, ha, egyáltalán akad. (Az egyik bőrönddel indul föl)

BOKODI Én szerzek magának lakást, vagy menjen szalodába, fizetem. De itt nem maradhat egy fedél alatt

velem. (Kifakadva utánalép) Mit vétettem én el-

ned? Mondd, mit? Te boszorka, te!

MARI (megállt, gúnyosan végigméri) Maga? Semmit. BOKODI Eddig olyan nyugodt, békés volt az életem. MARI Ja, kérem,

a vezeklés nem nászéjszaka. (El, fent) BOKODI (utánakiáltja)

Nem fogom aláírni a bejelen-

tőtjét, vegye tudomásul!

BOKODINÉ (bejött, ezt már hallotta) Felesleges is, én azt már

tegnap aláírtam. MARI (csak letette fönt az egyik bőröndjét, most jön le a másikért) Már a személyimbe is átírták ezt a címet.

(Évához) Csókollak.

BOKODINÉ Csók ! (Hozzálép) Ha valami problémád van...

BOKODI Éva! Hogy tehetted ezt?

BOKODINÉ Ez az egyetlen megoldás, és én, azaz mi, nagyon hálásak vagyunk Marinak, hogy vállalja.

MARI (a másik bőrönddel elindult fölfelé, visszaszól a lépcsőről) Nem a háláért csinálom, Éva, hanem mókából, szórakozásból, mert én olyan játékos kedvű boszorka vagyok.

BOKODI Én vagyok az oka, én! (Mellét veri) BOKODINÉ

Persze, hogy te. De ez nem vétked, hanem érdemed.

MARI (már főntről) Ha nincs Cuhalaboda, én eszébe sem

jutok Évának.

BOKODINÉ De hál' isten, volt Cuhalaboda.

BOKODI Te, ti! (Fülét befogja) Ha még egyszer ki-mondjátok azt az átkozott Cuhanyavalyát, én, én ... MARI

(főntről) „Ha, ha! elő síp, dob, zene! Harsogjon

kürt szava... (Bokodi fenyegető nézésére menne a

szobájába)

BOKODI (üvölti) Harsona!

MARI (visszafordul ijedten) Tessék?

BOKODI „Harsogjon harsona: Fülembé zúgja átkait...”

Most mit bámulsz? Menjen! Érezze jól magát nálunk. MARI

Magának van igaza, főmérnök úr : harsona. Har-

sogjon harsona! (El)

BOKODI (feleségéhez) Ördögi terv! Ezt is a pszichológusod

adta háromszázért?

BOKODINÉ Ó csak azt mondta, hogy talán, ha sikerül-ne lánytársaságba vinni, vagy egy olyan lányt találni a számára, aki erős személyiség.

BOKODI És hajlandó rá. És ő (főlmutat, kitor belőle a féltékenység) hajlandó, mert te sírtál és könyörgöttél

neki, és szerencsédre nincs lakása, és te ezt tudtad, ezt kihasználtad, meg azt, hogy a szíves..., hogy mindenkit megsajnál. Ez visszaélés, igen, igen, közönséges visszaélés !

BOKODINÉ A fiam érdekében, a fiunk érdekében tettem.

BOKODI A fiunk, a huszonhét éves fiacskánk érdeké-ben! Én huszonhét évesen, ha nem emlékezni rá, mint melós eltartottam a családomat. Erzsí már két-éves volt, és te őt vártad, és nem volt gyés, és rá-adásul segítettem anyádat, és ... és ... *(Főlhorkan)* És még meddig akarod őt dajkálni?

BOKODINÉ Épp az, hogy nem akarom őt tovább dajkálni, de nem akarom, hogy egy férfi dajkálja, mert attól undorodom.

BOKODI Hanem rávetted ezt a szerencsétlen lányt erre az aljasságra. Igenis aljasság, aljasság!

BOKODINÉ Ez a „szerencsétlen lány” úgy beléd van esve, hogy a te kedvedért mindenre képes.

BOKODI *(hihetetlenül)* Belém van esve? Belém? Ez nem igaz, ez lehetetlen. *(Indul a lépcső felé)* Mari ! MARI *(előjön a szobájából)* De igaz, Káro. Sajnos. BOKODI *(férfias büszkeséggel, de hitvesi hűséggel Bo-*

kodinéhoz) Én nem tettem semmi olyasmit, én igazán... csak ott ugve, abban a szituációban... MARI Sikerült elcsábítanom.

BOKODINÉ És aki téged el tudott csábítani, Károly, az el tudja csábítani Zsoltit is.

MARI Nagyon fogok igyekezni, Évám. *(Indul a szobájába)*

BOKODI *(spáttel)* Maga hallgatózott! Igaz?

MARI *(megáll, leszól)* Ūhüm.

BOKODI Felesleges volt. Lejöhett volna. Megmondom én a szemébe, hogy azért tudott elcsábítani, mert hagyta magam. *(Feleségéhez)* Igen, hagyta magam. Légy boldog!

BOKODINÉ Már kifejtettem többször, hogy tulajdonképpen boldog vagyok, ugyanis ...

BOKODI Te! Ha nekem megint előjössz a mantuai herceggel, én kiszaladok a világból.

BOKODINÉ *(főlszól)* Marikám, légy szíves... ! *(Fejével int, hogy menjen be)*

MARI Jó. Ameddig te kipakolsz lent, én kipakolok fent. *(El)*

BOKODI Vagy úgy? Még van más kipakolnivalód? Tessék, rajta! *(Leül, kényelmesen)* Aztán majd én jövök.

BOKODINÉ *(sziszegve, suttogón)* Azt hiszed, hogy nekem olyan nagy gyönyörűség egy fedél alatt élnem a szeretőddel. Igenis, a szeretőd. Talán van rá finomabb, szalonképesebb kifejezés is, de magyarul így mondják. És a feleségek általában nem szívelik a férjük szeretőjét. Én sem szívelem őt, akire te most is úgy nézel, hiába tagadod, szóval ... De nagyon szívelem, szeretem, imádom azt a lányt, aki meg fogja menteni a fiamat. Mert Zsolti a fiam. Ha nem huszonhét éves, hanem harminchét vagy ötvenhét akkor is a fiam, a fiunk. Ha tudnád, mit gyötörttem, kerestem, kutattam, mint egy békebeli kerítőnő, amíg ott, Cuhanyavalyán megláttam őt, amikor épp a „kullancsot” szedte ki a nyakadból. „Megvan” ! -- kiáltottam föl magamban, ez az én emberem !

BOKODI Te már akkor... ott ezt így kitervelt?

BOKODINÉ Te szoktad mondani, hogy a nagy' felisme-rések, felfedezések egy pillanat alatt gyulladnak föl az emberben, mint az isteni szikra.

BOKODI Az isteni szikra... Az istenit, hát ide jutottunk, Évám? Azelőtt mindig mindent megbeszélünk, még a semmi, apró dolgokat is, most pedig — azt mondod — magadban gyötörtél. Hát miért nem szól-tál?

BOKODINÉ Miért nem szóltam? Jaj, dehogynem szóltam, azaz kezdtem volna, de te nem figyeltél rám, nem hallottál, mindig máshol jártál... Talán már akkor elkezdődött ez köztetek?

BOKODI *(keserűen fölnevet)* Nem. Akkor én a másik gyerekünkkel voltam elfoglalva. Erzsível.

BOKODINÉ Mi történt vele? Ūristen!

BOKODI Elintézttem, hogy hazajöhét.

BOKODINÉ *(főlugrik)* Hazajön Zsike? Károly, te édes, hadd csókollak meg. *(Hozzálép, de megtorpan)* Mikor és meddig maradhat?

BOKODI És hol fog lakni, ha kiadtad a szobáját albérletbe?

BOKODINÉ Nem hallottad? Azt kérdeztem, hogy mi-kor és meddig ... ?

BOKODI Lehet, hogy már holnap, és végleg.

BOKODINÉ Végleg? Felbontotta a szerződését, vagy ...?

BOKODI Ūlj le! Jobb, ha leülsz.

BOKODINÉ Tudom, tudom. A honvágy hozza haza, hiszen írja mindig, és ... és te szerzettél neki itthon szerződést.

BOKODI Nem szerettem neki szerződést.

BOKODINÉ Nem baj. Aki disszidált, és megtér, az kap, az egész biztosan kap, amilyet akar.

BOKODI Ő nem fog kapni.

BOKODINÉ Ūristen ! Csinált valami olyat? Beszélj!

BOKODI Nyugodj meg, semmi különös, csupán...

BOKODINÉ Csupán?

BOKODI Tehetségtelen. Azért nem kellett itthon, még statisztának sem.

BOKODINÉ De odakint az a csomó szerep? Jó, nem nagy szerepek, de ez érthető is, hiszen a nyelv — mindig írta ...

BOKODI írta, írta, mert nem akart szomorítani.

BOKODINÉ És a fényképek, amiket küldött?

BOKODI Hogy ne szégyenkezz miatta legyen mit mutogatnod.

Egy Párizsba szakadt barátom kopirozta össze. Fotós odakint, én fizettem a számlát, amikor akart itthon járt látogatóban.

BOKODINÉ És a próbafelvétel a filmgyárban? Azt is a barátod csinálta?

BOKODI Nem, az valódi volt. Ott meg is felelt volna, hiszen az arca a te arcod, de aztán ... a lába az én ólábam. Igazán nem tehetek róla, és arról sem, hogy a mozgása, és az arcjátéka ... Szóval nem színész. Érted? Ha nem az a filmgyári főmufurc az unoka-bátyád, sohasem, végzi el a főiskolát... A, egy magában egy! Fontos, hogy hazajön. Eltesszük a láda-fiába, jó mélyen a színészi diplomáját, és keresünk neki valami becsületes munkát. Okos, értelmes nő, jól beszél franciául, és kitűnő gépkocsivezető. Egy ide-ig abból élt odakint.

BOKODINÉ Zsike sofőrködött Párizsban?

BOKODI Csak néhány hónapig, aztán... *(Legyint, só-hajt)*

BOKODINÉ Aztán?

BOKODI Aztán elbocsátották, mert a garázmesternek megtagadta ... a ... az engedelmességet.

BOKODINÉ Az én lányom!

BOKODI És nem tudott máshol elhelyezkedni. Két éve tavasszal, amikor arra a nemzetközi konferenciára Párizsba utaztam, és megkerestem, ilyen volt. *(A kis-ujját mutatja)* Csont és bőr. Azt hittem, hogy súlyos beteg, de csak éhezett. Azóta én havonta ötezer forintot sibilok ki az országból, hogy ne kelljen neki a sarokra állni. Érted? És sibilok, magyarul elkövetem a forintkijárlás bűnét. Rendszeresen. Én, aki még az úttesten sem megyek át szabálytalanul.

BOKODINÉ Ha rájönnek erre, megbüntetnek?

BOKODI Természetesen.

BOKODINÉ Szegénykém! *(Kis szünet után)* És miért csak ötezret?

BOKODI Mondd, Évám, hányig tudsz te számolni? Ha csak tízig, az kevés. Ha húszig, az éppen hogy elég ... talán...

BOKODINÉ Mire akarsz kilyukadni?

BOKODI Arra, hogy kettőnk fizetése kábé tizenkettő. Ebből Erzsí és Zsolti kap kilencet, Lenke és az unokák — nem mondok sokat — a másik kilencet. Marad nekünk minusz hat. Ha nem lennének újításaim, és találmányaim, akkor... Akkor, mi lenne?

BOKODINÉ Sajnálod azt a nyavalyás pénzt a gyerekeinktől?

BOKODI A gyerekeinket sajnálom, akiket így neveltünk. Mi neveltük így őket, mi tehetünk róla. BOKODINÉ De hiszen mi jót akartunk, jót. Nem tehetünk szemrehányást magunknak.

BOKODI Nem, azt nem, csak fizetünk gavallérosan, mint ama békebeli katonatiszt: „Főúr! Volt három

jobb sorsra érdemes gyerekünkt!" És ha csak avval a „nyavalyás” pénzzel kellene fizetni?! De a szívének, a lelkünk, a ... a ... Nem vetted észre, hogy évek óta nincs magánéletünk, csak „Jaj, Zsolti!”, „Jaj, Zsike!”, „Jaj, Lenke!” „Jaj, jaj, jaj, jaj nekünk!”

BOKODINÉ Ez a sok „jaj” csak azt bizonyítja, hogy mi nagyon szeretjük egymást mindahányan. És a nagy családon belül mi ketten, igen, igen... Én legalábbis téged *(közzeledik hozzá)* — nagyon, nagyon!

BOKODI Én sokkal jobban! *(Elkapja, megcsókolja a száját, közben lihegve)* Egyetlenem!

BOKODINÉ *(váratlanul ellöki magától)* Úristen!

BOKODI *(riadtan)* Mi a baj?

Közben Mari fent halkan kilopózott a szobájából, s figyelni őket

BOKODINÉ *(a szájára teszi a kezét)* Megcsókoltál. Ugyanavval a szájjal, mint őt. *(Spontán fölneéz, és meglátva Marit, spontán)* Ne haragudj, de mégis...

BOKODI Megint hallgatni tetszett?

BOKODINÉ *(elnyomni szándékozik a sértő hangot)* Óhajtsz valamit, drágám?

MARI Semmit, csak hallgatóztam. Szakmai ártalom: tíz éve titkárnő vagyok.

Kint autó áll meg, mind arra figyelnek

BOKODINÉ Ez Zsolti! Jaj nekem! Mi történt? *(Az ajtóhoz rohan)*

BOKODI Tessék! „Jaj nekem!”

ZSOLTI *(berohan, maga után húzza Kreszcenciát, majd elengedve az anyjához rohan és a nyakába borul)* Anyucikám, drága anyucikám, én olyan boldog vagyok. Engem választott, engem. Gyere, Kreszike, gyere, mutakozz be az őseimnek!

KRESZI *(modernül öltözött, a lényegeseket hangsúlyozottan kirakó, kívánatos — akinek gusztusa van rá — és főleg közönséges lány. Most igyekszik jól nevelt lenni Bokodiné előtt, magas sarkain botladozva pukedlizni próbál — „ahogy ő azt elképzeli” stílusban)* Kezicsókolom. Kovács Kreszcencia volnék. *(Kezét nyújtja)*

BOKODINÉ *(egy icipicit sem örül, de — mit tehet — elfogadja a felé nyújtott kezét)* Nagyon örülök. ZSOLTI *(az apjára mutatva bökdösi Kreszit)* Az apucikám.

KRESZI *(odalép, bájmosollyal)* Amint tetszett hallani: Kovács Kreszcencia. *(Kezét nyújtja)*

BOKODI *(nagy sóhajjal)* Bokodi. *(Kezét ráz vele)*

ZSOLTI Tudjátok, hónapok óta együtt járunk mi hárman: mármint mi ketten és Micu. Kreszi mindig azt mondta, hogy egyformán szeret minket, nem tud választani köztünk. Ma végre dűlőre vitte a tényállást. Engem választott, azt mondja, hogy egy orrhosszal megelőzőm nála Micut. Hát nem eredeti? Egy orr-hosszal Derbygyőztes paci a fiad, apuci! És *(Bokodinéhez fordul)* hozzám jön feleségül.

KRESZI *(Bokodinéhez)* És hajlamos vagyok szülni né-hány unokát, mert Zsoltár mondta...

ZSOLTI Így hív, engem: Zsoltár. Hát nem eredeti? BOKODINÉ Magának mi a foglalkozása, kedves ...izé? ZSOLTI Kreszcencia, de szólítsd te is csak Kreszinek.

BOKODINÉ Tehát?

KRESZI Kereskedelmi alkalmazott vagyok. A személyimbe is benne van a munkaviszonylat. Úgy, hogy semmi hézag: a gyes tuti.

ZSOLTI Csak a lakás ... De majd az én drága apuci_ kám ... Ugye számíthatok rád, apucikám?

BOKODI *(fölhorkan, dühösen)* Kérlek, Zsolt ... ! BOKODINÉ *(sietve közbevá)* Majd megbeszéljük, apukával. *(Erélyesen kacsint férjére)*

KRESZI Nálunk lenne hely, merthogy saját házuk van, és abban egy üres lakosztály. A nővérkém lakozott benne, de ő tavaly nyáron elhúzta a csikot egy barna

krapekkal melegebb éghajlatra. Az ellen egy halovány szava nem volt jóatyámnak, de Zsoltárt nem akarja beengedni: „Egy rovottmúltút az én házamba ... Még ha százszor Kossuth-díjas is az apukája...!”

ZSOLTI Tömény előítélet, maradiság ! Hol vannak ők a ti demokratikus viszonyulásoktól?!

KRESZI Úgy szavalt, mint az antik filmben a bösz atya : „Nem vagy többé lányom, ha evvel a börtön-töltelékkel összeállsz!” Anyuska pedig csak bólogatott. Hiába mondtam, hogy azért, mert valaki egyszer lebukott, hát nagy isten, előfordul az a legjobb családban is. Nem igaz, néni kérem?

BOKODINÉ Majd megbeszéljük, majd mindent megbeszélünk.

KRESZI Utánam hajigálták a cuccomat, most itt van az összes szerelése a kocsiban.

ZSOLTI Úgy gondoltam, hogy Kreszi beköltözhet Erzsók szobájába. Nem igaz?

BOKODI Nem ! *(Nagyon kiborult, nehezen türtözteti magát)*

BOKODINÉ *(csillapítón folytatja)* Ugyanis befogadtunk oda egy kis barátnőmet, de vidd föl őt egyelőre a te szobádba, aztán majd...

BOKODI *(erélyesen)* Aztán majd... !

ZSOLTI *(ártatlanul érdeklődik)* Aztán majd?

BOKODINÉ *(ingerülten)* Ne vitatkozz apáddal! Menjetelek föl a szobádba, vagy inkább a konyhába! Biztos éhesek vagytok.

KRESZI *(cinkosan pislog)* Meg tetszett hallani, hogy kopog a flammó? Hát ez óriási!

ZSOLTI *(elkapja Kreszit)* Gyere, Cukorbaba ! (El)

BOKODI Ami sok az sok!

BOKODINÉ Pszt? Károly, édesem? Még nem házasodtak össze, és *(erélyesen)* — nem is fognak! *(A lép-esőnek indul)*

MARI *(megjelenik és egy táskával jön le)*

BOKODINÉ *(meglepetten)* Hát te?

MARI *(ironikusan)* Tévedni emberi dolog. *(Egyre jön le)* A többit is összepakoltam, majd holnap eljövök érte.

BOKODINÉ Ezt nem teheted. És hova mennél?

Mari egyre csak mosolyog

Most van rád csak igazán szükségünk. Ugye, Károly?

BOKODI Van hol laknia, Mari? MARI Van egy szülő

barátnóm.

BOKODINÉ Marikám az istenért! *(Letérdel elé)* Könyörgök.

MARI *(gyengéden fölemeli)* Ugyan, Éva! Ne haragudj rám.

Azt, hogy egy fiú kezéről lecsapjak egy fiút, azt szívesen vállaltam, mert az olyan izgi, és elvi szem-pontból is, meg a többi. De egy lánnyal nem konkurrálok, még ha ilyen Kreszcencia is. Hogy úgy járjon, mint én... Á ! Egy magában egy! Igaz, főmérnök úr?

BOKODI Igaz. *(Sóhaj, suttogva maga elé)* A vezeklés nem nászéjszaka.

BOKODINÉ Hogy mondod?

BOKODI Semmi, semmi.

BOKODINÉ Bele kell törödnünk, hogy Zsoltink evvel a kis micsodával... ? Úristen! *(Kérőn)* Marikám!

MARI Mégiscsak jobb, mint Micu, és az unokáidat úgyis te neveled. No! Béke veletek! Jó éjszakát! *(Indul, de visszalép)* És Évám, ne háborodj rá, mert ugyanavval a szájjal csókol, mint engem akkor, egy-szer. Nincs neki másík. Ez az egy pedig a tiéd. Még kölcsönbe sem tudtam megkapni, pedig akartam. Ne haragudj !

Vége

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat igazgatója

Borsod megyei Nyomdaipari Vállalat, Miskolc — 1982 — 6364 — Felelős vezető: Kilián Béla igazgató